

PIETAS ACADEMICA,

sive

ORATIO,

quam

VIRO

Amplissimo, Consultissimo & Celeberrimo,

DN. HENR. THEOD.
PAGENSTECHERO,

*Utriusque Juris in Academia Regia Duisburgensi
Doctori, & Antecessori Seniori ac Primario,*

die XII. Junii, Anno dō bccclii.

EX AMPLISSIMI SENATUS DECRETO

*post peractas exsequias in Aroaterio majore
habuit*

JOANNES HILDEBRANDUS
WITHOFIUS,

*Historiarum, utriusque Eloquentiæ, & Græcæ Linguae
Professor Ordinarius.*

DUISBURGI AD RHENUM,

Typis Joannis Sebastiani Straubii, Acad. Typogr.

(1752)

FIETAS ACADEMICA

ORATIO

VITIO

2

Magist. Consiliarius & Cancellarius

DR. HENR. THEOD.
PAGENSTECHEIRO

Christum, quem in doctrina legitur Dominum
Dilecti, et sanctissimi Spiritus in Patre

in xii. Jura, non obsecrat

EX AMPLISSIMI SENATUS DECRETO

per publicum officium in hunc modum

JOANNES WILHELMUS
WITTHORIUS

Magist. Consiliarius & Cancellarius

DÜSSELDORF AD RHENVM

Typis Joannis Baptistae Schöns, hinc Typogr.

VIRIS AC DOMINIS,
DIVERSO SED UTROBIQUE PEREXIMIO
HONORUM AC MUNERUM
DIGNITATISQUE GRADU
CONSPICUIS,

DE PUBLICO BENE MERENTIBUS
ET MERITURIS,

AMPLISSIMO CONSULTISSIMOQUE
DEFUNCTI CELEBERRIMI PROFESSORIS,
CUJUS INSIGNIBUS MERITIS
AC PERENNI MEMORIÆ
HÆC PUBLICE DICTA SUNT,

F I L I O,

NEC NON

PLURIMUM REVERENDO AC DOCTISSIMO
ÆJUSDEM PRÆCELLENTISSIMI
IN ACADEMIA DUISBURGENSI
NUPER ANTECESSORIS

G E N E R O,

TOTIQUE PRÆNOBILISSIMÆ
PAGENSTECHERANÆ
DOMUI

HOC QUAECUNQUE
PATERNARUM VIRTUTUM ET MERITORUM
MONUMENTUM

CUM OMNIGENÆ PROSPERITATIS
UT OLIM MAJORIBUS EJUS ACCUMULATÆ
ITA SERIS QUOQUE DEINCEPS POSTERIS
FELICITER EVENTURÆ

VOTO

SACRUM DICATUMQUE

ESTO.



AUDI



AUDITORES

*Omniū Ordinū & Dignitatū
Honoratissimi.*



Siccine iterato ictu intra brevissimi temporis angustias, tanquam gemino ferali fulmine, hoc augustum Athenæi nostri sacrarium percussum est? Siccine duplici plaga hæc quondam tam bene firmata Juridicæ Facultatis moenia non solum tremefacta & arietata, sed partim etiam propemodum in terram præcipitata ac funditus everfa sunt, nisi per singularem supremi Numinis clementiam superessent, qui tam gravem salutaris hujus & utilissimæ disciplinæ labem atque ruinam suis humeris fulcire, & dum reliquæ quoque partes jam labefactæ iterum instaurentur, suis vigiliis, suo labore &

industria singula obire, & quæcunque rimam ducere videntur, contra omnes, ut sic loquar, tempestatum injurias diligenter obfirmare simul & vellent & possent. Nondum gravissimam, quam celeberrimi *Sumnermanni* obitu passi sumus, jacturam eluximus: nondum atrocissimum illud vulnus, cujus purulentam vibicem etiam fera adhuc tempora livore ejus ostendent, non nihil iterum coire & cicatricem ducere cœpit, cum ecce ingens nobis plaga denuo infligitur, Viro amplissimo & consultissimo HENRICO THEODORO PAGENSTECHERO ex hac omnibus circumfusâ mortalitatis caligine in cœlestem & perennem lucem translato, suis autem, nobisque omnibus, ipsius adhuc præsentiam, ac necessarium illum in strenue obeundis gravissimi muneris partibus ardorem requirentibus, in luctu & squalore destitutis. Quanta sit rerum humanarum vicissitudo, quanta futurorum omnium caligo, vel hic solus suo nobis exemplo abunde demonstrare potest; qui cum quasi adhuc diu superfuturus sumptuosas admodum, usuique suo magis idoneas ædes fabricandas, in iisque præter alia Museum, non Assyriis peripetasmatis, aut picturatis tapetibus, sed suppellectile omnium pretiosissima, ingenti videlicet & selectissima cujusvis generis monumentorum multitudine adornandum curasset, in quo post peracta arduæ provinciæ suæ munia velut in peristylio aut amœnissima porticu quadam obambulet, devoratasque quotidianis laboribus molestias tam belli apparatus usui aspectuque sibi detergeret; cum talia, inquam, pluraque similia, ad laudem, ad decus, ad ipsam quoque studiorum suavitatem, nec non ad senectutis futuræ oblecta-

lecta-

lectationem facientia moliretur, ecce in medio conatu totius consilii & incepti cursus sufflaminatur. O vanas & inanes hominum cogitationes! o fluxas & incertas, quas inchoamus, spes omnes mortalium!

Nobis vero, Auditores, hæc insignis jactura tanto gravior molestiorque accidere debet, si cogitamus, ante quatuor admodum menses hunc eundem Jurisconsultorum ordinem simili, & si longævam ætatem adspiciatis, etiam diuturniore ornamento orbatum fuisse. Hac spe mentes nostras de futuris sollicitas lætabamus, fore, ut hic defunctus clarissimus Collega noster alterius Antecessoris, jam decrepita senectute & laboribus exhausti, jacturam suppleret, cum ecce ipse simili magisque inopinata calamitate nobis omnibus lugentibus & attonitis eripitur, totumque onus in reliquorum duorum triumve nobis adhuc superstitem, ac studiosæ juventutis his sacris operaturæ commoda pro virili promoveri cupientium humeros devolvit. Sæpius quidem, ne de aliis locis & regionibus loquamur, in hac urbe, in hac ipsa artium & scientiarum officina ac matre nostra Academia contigit, ut celeres & iteratæ mortes ei luctum ac squallorem afferrent. Nam & anno superioris seculi nonagesimo primo eadem propemodum nocte, certe intra sex septemve horarum spatium *Johannes Jacobus Gantesvilerus*, & *Arnoldus Brandius* decesserunt; & ejusdem seculi anno ultimo, interjecta paucorum mensium intercapedine, *Christophorus Fridericus Crellius*, & *Guilielmus Crusius* suo obitu hanc sacrosanctam Musarum sedem contristaverunt; quin imo ante quadriennium, & quod excurrit, idem pror-

prorsus in *Joannis Arnoldi Rulandi & Christophori Rabii* decessu recurrisse fatum, nostrum fortassis plerique recordantur. Sed cum omnes illi diversi semper ordinis, diversaque disciplinae essent, videbatur geminatum ejusmodi vulnus paulo mitius, magisque tolerabile; quod nunc duobus egregiis intra breve temporis spatium Antistitibus, ejusdem ordinis & disciplinae confortibus, ereptis tanto majore cum dolore nostro conjunctum est, quanto magis propemodum sine exemplo illud contigisse nobis existimandum videtur; nisi fortassis extra hanc Academiam nostram ad urbis cœtum ecclesiasticum digressi similem & adhuc magis luctuosam cladem nobis in memoriam revocare velimus, tribus omnibus oraculorum divinorum interpretibus, *Theodoro Stockio, Luca Loersio, & Joanne Blecourtio* intra brevissimam sex hebdomadum orbitam anno superioris seculi octogesimo & nono simul prostratis, totoque grege viduo & orbato relicto.

Quare sicut par est, Auditores, veris lacrimis nos nostram hanc deplorare calamitatem, ita ipsius officii, nec non sanctissimæ consuetudinis a majoribus quoque nostris comprobatae ratio requirit, ne tanti tamque præclari Viri & eximii Jurisconsulti, Collegæ nostri quondam honoratissimi, nomen post peractas exsequias illaudatum dimittamus, aut merita ejus in animis nostris & memoria obliterari patiamur. Cur autem ego, met ad tam grave ac molestum onus denuo subeundum me tam facile permoveri passus sim, Auditores, quid loquar, aut quibus verbis toties jam commissam, & nunc iterum committendam temeritatem meam vobis excu-

excusare annitar, quod velut explorator in aliena castra delatus de præclarissimo Jurisconsulto, ejusque virtutibus & meritis coram hac amplissima panegyri dicere aggrediar? Sed diuturnum illud amicitiae mutuae vinculum per tam multos annos, non vulgari, dum fata Deusque sinebant, familiaritate cultum, nec ullo fere vel levissimo frigore interruptum, monere videbatur, ne ultimum hoc pietatis quaecunque monumentum defuncto celeberrimo & literarum quoque nostrarum quondam amantissimo Collegæ denegarem; quo & illud accedebat, quod Viri hujus præstantissimi natales, originem, gentemque universam, fata etiam studiaque ac mores, cum ob alias rationes, tum ob singularem, quo me præ multis aliis etiam fortassis sine causa mactabat, crebrae & arctioris cujusdam consuetudinis honorem, inprimis cognita ac perspecta habere credebar. Nec dubito, Auditores honoratissimi, vos ea, qua censemini, humanitate facile concessuros esse, ut hac ipsa pietatis animique memoris religione nostram de tali tamque præclaro Juris Antistite loquendi imperitiam ac tenuitatem compensemus, in tanta præsertim temporis brevitate, cujus angustissimis cancellis ejusmodi officia nostra pro more hujus loci circumscribuntur, tum etiam ob singularem animi mœstitiam, nobis tanti Viri & Amici, candidissimi præterea ac religiosi Jurisconsulti tantopere temporibus nostris necessarii jactura allatam.

Patriam, ut hinc oratio nostra proficiatur, vel potius natale solum Vir defunctus habuit urbem illam celeberrimam *Groningam*, pinguiissimi ac beati tractus

B

Gro-

Groningani atque Omlandici caput; urbem sane pulcherrimam, & non modo munitissimam atque in ipsis Annalium monumentis ob gravissimos belli labores mirifica constantia & virtute feliciter exantlatos decantatam, sed ob Academiam quoque ibidem per plurimos annos jam florentem omnigenæ eruditionis, pietatis simul & artium quarumvis nutricem atque palæstram, quæque ante ipsam Sacrarum istius erectionem ingentia orbis eruditi lumina in spissis illis bonarum literarum tenebris tum nonnihil intermittere & dispelli incipientibus, suo gremio vel produxit vel fovit, Vesselum videlicet Gansevortium, Regnerum Prædinium, & Rudolphum illum Agricolam, recidivum seculi sui phœnicem, viros plane memorabili pietate & doctrina conspicuos, & diurnam illam temporum superiorum barbariem, velut Augiæ quoddam stabulum, strenue nec infeliciter a situ sordibusque purgare conatos; ne de ceteris quamplurimis, qui postea hanc Urbem & Academiam scriptis suis & quarumvis literarum monumentis illustrarunt, quicquam adjiciamus. In hac splendida Musarum sede celeberrimus Collega noster auram vitalem haurire capit septimo Iduum Decembris, anno superioris seculi sexto & nonagesimo. Patrem habuit insignem illum Antecessorem *Alexandrum Arnoldum Pagenstecherum*, primum Steinfurtenfi Gymnasio, deinceps huic ipsi Academiæ nostræ Duisburgensi, tum vero Groningano Athenæo meritis suis scriptisque non paucis, magna doctrina & imprimis admirandæ cujusdam lectionis ubique eminentis copia referentis, ingens sane decus & ornamentum conciliantem; qui ex uxore sua lectissimâ *Catharina Aleida Schlüteria*,
am-

amplissimi Viri *Henrici Schlüter*, Judicis & Quaestoris Gronovienſis filia, & maternum genus ad ſplendidiffimam *Bentheimiorum* familiam præcipuis olim dignitatibus in tractu Teklaburgeniſi functam referente, frequentem liberorum ſobolem, ac in ea præcipue, ne de ſcæmellis loquamur, præclaros & ad paternas avitasque laudes magna contentione & industria graſſaturos filios procreavit; inter quos egregio Parenti ſuo ſuperſtites, *Joannem Fredericum Guilielmum*, natu maximum, & ante quinquennium circiter in Harderovicenſi Gelrorum Lycæo non ſine luctu & mœrore illius loci deſunctum, *Erneſtum Alexandrum Ottonem Cornelium*, in magna dignitate & fama hodieque apud Herbornenſes verſantem, ac *Bernhardum Eberwinum* primum apud vicinos Meurſenſes, ac deinceps apud Alcmarianos in Hollandiâ, eodem munere, quo Reinerus quondam Neuhufius fuit gavifus, ornatum, & ante paucos admodum annos ſimiliter deſunctum, præſtantiffimus Jurisconſultus noſter *Henricus Theodorus* ordine nativitatibus ſimul & omine ſecundus fuit. Avum habuit Virum illuſtrem & conſultiffimum *Arnoldum Giſbertum Pagenſtecherum*, ante ſexaginta & quatuor annos in hac ipſa urbe deſunctum ſepultumque, cujus oſſibus & cineribus reſiduas clariffimi Collegæ noſtri exuvias paulo ante in eodem monumento appoſitas vidimus. Is enim Anteceſſoris noſtri Avus cum primo apud celliffimum Bentheimenſium Comitem *Erneſtum Guilielmum* ſpectatiſſimo Cancellarii munere per plures annos maximo cum honore & dignitate functus fuiſſet, poſtremo perturbatis in ea regione ob inconfiantiam Domini ſacris omnibus, ne tantam natalis ſoli

calamitatem ulterius spectare cogeret, in ditionem hanc Clivensem secedere maluit, à serenissimo ac potentissimo Electore Brandenburgico *Friderico Guilielmo Magno*, non modo in eorum numerum, qui sibi à Consiliis essent, cooptatus, sed Legati etiam perpetui, quem vulgo Residentem appellare consuevimus, persona apud aulam Neoburgicam, in vicina urbe Dusseldorpiensi tunc commorantem, decoratus, nec non Academiae huic nostrae simul Curator constitutus, ac propterea ut stabiles hic lares suos figeret consultum fore arbitratus est. Is autem duplici matrimonio gavisus ex priorè conjugè *Anna Elisabetha Volckershausen Ernestum Philippum*, Consiliarium Palatinum & Praetorem Heidelbergensem, *Arnoldi Jacobi*, Viri consultissimi & Judicis Steinfurtenensis Patrem, ex altera vero *Barbara Rodenbergia*, nobilissimo apud Resenses & Clivenses sanguine progenita, defuncti Collegae nostri Avia laudatissima, praeter ejusdem Parentem Alexandrum Arnoldum, etiam *Guilielmum Jacobum*, Virum manu strenuum, & Optionis nomine sub serenissimo ac potentissimo Danorum Rege stipendia facientem, nec non *Guernerum Justinum* procreavit, primo in illustri Steinfurtenfium Arnoldino Juris disciplinam publice professum, ac deinceps Marpurgi Consiliarium Hassiacum, simulque gravissima Vicecancellarii dignitate conspicuum; ne de ejusdem Gisberti Arnoldi filia, *Theodora Anna Elisabetha*, Defuncti nostri Amita, ornatissima foemina, & generosissimo Viro *Johanni Adolpho Libero Baroni de Recke*, in Dicecesi Mindana Consiliario nupta, aut pluribus aliis quicquam addamus. Proavo gavisus est praestantissimus quondam
Colle-

Collega noster Viro consultissimo *Joanne Pagenstechero*, non solum eadem Cancellariatus dignitate in aula quondam Bentheimica gloriose functo, & jam anno superioris seculi quinquagesimo ad superos translato, sed scriptis etiam, non proletariam eruditionem spirantibus, ad nominis æternitatem inter medios aulae labores ac gravissimos negotiorum fluctus eluctato, quibus pius nepos ipse, Nostri Pater, obstetricem manum deinceps commodavit. Hic vero ex *Anna Lölevinckia*, honestissima Matrona, non solum illum, quem diximus, Nostri Avum, *Arnoldum Gisbertum*, sed *Guernerum* etiam generavit, utriusque Juris in illustri *Steinfurten- sium* *Arnoldino* Doctorem ac Professore publicum, nec non ibidem Prætozem; cujus filius *Joannes Vinandus*, genitori suo in munere Professorio suffectus ac postea sine liberis defunctus, amplissimas, quas possidebat, ædes suas liberaliter solenni testamento illustri ejus urbis Athenæo legavit, à primario Theologo, ibidem sacras literas publice docendi munus gerente, semper inhabitandas; quod ita etiamnum sancte observari cognovimus, & ipsi ante biennium, cum istac forte transiremus, ab hodierno earum habitatore suaviter ob veterem amicitiam una cum filio excepti contemplati sumus, sanctamque Legatoris imaginem præcipui conclavis parieti in perpetuam memoriam ipsius affixam pie admirati. Idem ille beatissimi Antecessoris nostri Proavus *Andream* quoque *Christianum* procreavit, summum rerum bellicarum apud serenissimum *Hassæ* Principem Præfectum, postremo etiam ejusdem Consiliarium & Satrapam *Hirsfeldensem*, cujus unica filia matrona nobilissima generosissimo *Baroni ab Heucke-*

Iom in matrimonium concessa fuit, ut & *Guilielmum* apud *Steinfurtenfes* jam saepe memoratos similiter olim prætorem. Possẽm nunc vobis, Auditores honoratissimi, etiam defuncti Collegæ nostri *Abavum* memorare *Guernerum Pagenstecherum*, ante aliquot secula apud *Warendorpienses* in *Diecefi Monasteriensi* Consulem integerrimum; ex quo oppido in *Westphalia*, tot magnarum & illustrium animarum sancta genitrice, universum hoc stemma in tot urbes & regiones postea diffusum atque amplificatum primo succrevit ac pullulavit. Sed quid de *Avis*, *Proavis*, *Abavisque* loquimur? Etiam *Atavum*, *Tritavum*, ceterosque majores per plura jam secula ibidem honesto vitæ genere conspicuos facile nominare possẽmus, & simul, unde totam harum rerum notitiam hauserimus, testes fide dignos indicare, nisi hæc omnia legentium oculis designata serie longe melius ac lucidius exhiberi, quam auscultantium auribus inculcari, & in publico sermone enarrari conveniret. Nam & alia non pauca huc pertinentia studio nunc prætermisimus deinceps fortassis adjicienda, ne vestra, Auditores honoratissimi, benevolentia intemperanter abuti videamur. Nec illud à nobis præterea vehementer requiri oportere existimamus, si modo verum est, quod *Laërtius heros*, facundus ille *Ulysses*, apud *Nasonem* in amplissimo *Græcorum* concilio affirmat, genus videlicet & proavos omnes, omniaque, quæ ipsi non fecimus, vix nostra esse vocanda.

His itaque Majoribus ortus **PAGENSTECHE-**
RUS noster, hoc sanguine prognatus quin positus sibi
ante

ante oculos tot ceris & imaginibus semper erectæ indolis stimulos senserit, seque ad suscipiendam ac calcandam Virtutis semitam ab his tacitis monitoribus identidem instigari & urgeri crediderit, minime dubitandum est. Versabatur ipsi ante oculos Avi Proavique dignitas; inhærebat menti celeberrimum Parentis nomen longe lateque Scriptorum multitudine & nobilitate diffusum; ipsa illa tot Cognatorum & propinquorum decora eum jam adolescentem non satis quiescere & dormire patiebantur; quod vetustos Scriptores de Themistocle Miltiadis tropæa & campum Marathonium sibi identidem in memoriam revocante testatos esse meminimus. Nec parum delectatus ipse Parens sanctissimus hac, quæ jam in tenero adolescente se conspiciendam præbebat, herbescentis ingenii alacritate, inaturè eundem ut honestis moribus ac pietati, omnium bonorum ac cœlestis benedictionis fecundissimæ genitrici, ita etiam ingenuis quibusque literarum studiis assuefaciendum curavit; in quibus ut brevissimi temporis intervallo non pœnitendos progressus faceret, reliquisque etiam commilitonibus suis facile palmam præriperet, nequaquam occasio deesse poterat, seu Urbem adspiciamus illi cum multis aliis communem, sat plerumque peritorum artificum habentem, qui teneris puerorum mentibus veluti cereis quibusdam tabulis primas ac præcipuas Virtutis Doctrinæque notas diligenter imprimere soleant, seu proprium illi ac peculiare bonum cogitemus, ædes paternas, sub quarum faustis penetralibus indoles ejus nutrita domesticis admonitionibus & documentis quotidie magis magisque acuebatur. Effectum sic sane videtur, ut Noster, sic
ut

ut mox videbimus, in præcocium eruditorum numerum, quo titulo tam multi sæpe sine causa & colore gloriantur, suo jure referri mereatur. Cum enim *Groningæ* in natali urbe prima literarum rudimenta percepisset, & jactis fundamentis, quibus aliquid pulchri solidique deinceps superstrui posset, satis idoneus videretur, qui se ad altiora converteret, in ipso ætatis flore, prætexta nondum deposita, ad publicas lectiones promotus, & egregio Viro *Adamo Mensoni Isinghio*, nativitate Clivensi, ac humaniores tunc Literas *Groningæ* singulari cum fama & applausu profitenti, *Michaeli* etiam simul *Rossalio*, Græcas ibidem sine pompa, sed non sine fructu & interioris doctrinæ laudibus dapes studiosæ juventuti apponere consueto, in disciplinam traditus est; quibus ducibus tantum in Eloquentia, in Romanarum antiquitatum rituumque cognitione, in ipso denique Historiarum studio, nec non in Hellenismi & Atticarum deliciarum notitia profecit, ut dilectissimo Parenti ejus, satis perito omnium istiusmodi rerum judici, paulatim tempus advenisse videretur, quo de futuro vitæ genere, ceterisque studiis ac laboribus ei caute ac prudenter accommodandis consilia inirentur. Placuit tum primo, ut ad sacras Literas studiumque Theologicum mentem applicaret adolescens, tum quod hujus cœlestis disciplinæ suavitate toties ab aliis, ab ipso etiam consultissimo Parente non leviter prædicata eum inescatum esse appareret, tum quod Fratrem natu majore jam Jurisprudentiam amplexo non inconsultum fore crederetur, si hic secundus filius diversum vitæ ac studiorum genus, in quo Deo hominibusque inservire posset, eligeret.

In

In Acadēmia Groningana tūc temporis res propemodum eo redierat, ut præter solum amplissimum Parentem ejus, totius Facultatis Juridicæ moli, ne penitus corrueret, humeros suos instar Atlantis subjicientem, vix aliquis, uno alteroque in ceteris Facultatibus excepto, jam amplius superesset, qui tot utiles & necessarias scientias publice profiteretur, ipsi etiam si non Urbis, totius certe circumjacentis Agri proceres de intermittendo paulatim supprimendoque Academiæ nomine ob varias causas cogitare inciperent. Ad sacrarum Literarum cognitionem & cœlestem doctrinam qui juvenibus viam muniret, nullus erat, eruditissimo ac celeberrimo Theologo Joanne Braunio, qui solus per multos annos restiterat, rebus humanis exempto. Hic defectus efficiebat, ut Noster Steinfurtum mitteretur, in cujus Arnoldino tam Parens ipsius quam tot Parentis Cognati doctrinæ suæ semina olim sparserant, ibi ductu celeberrimi *Arnoldi Vischii*, Theologiæ ac Linguae sanctæ Professoris simulque Oraculorum divinorum Interpretis primarii, sacrarum Literarum studiis initiandus. Et quamquam post breve aliquod temporis spatium iis iterum desertis Jurisprudentiam more Majorum amplexus est, degustatæ tamen semel cœlestis doctrinæ dapes eum talium studiorum amorem ac cultum ipsius menti ingenerarunt, ut nunquam deinceps à lectione optimorum librorum res sacras tractantium abhorruerit, iisque sæpe non minus quam aliarum scientiarum monumentis animum suum pasceret, certe iisdem librariam suam suppellectilem avidissime & cum cura nonnunquam instrueret.

C

Velis

Velis igitur retrorsum datis cum ad Jurisprudentiam animum appellere decrevisset, monitu amplissimi Parentis sui se iterum Groningam contulit, ut hujus quasi divinitus & ipsa nativitate sibi concessi domestici Doctoris institutione deinceps uteretur. Unde enim certiora præcepta quam à Jurisconsulto longe lateque celeberrimo petiisset, quique semper gratia & studiosæ juventutis ex universâ pene Germania Belgioque confluentis applausu mirificè floruerat? unde fidioliores monitus, quam ex proprii Parentis ore hausisset? unde denique tutiora & minus ambigua responsa, quam ab hoc domestico tripode sibi exspectanda credidisset, quæ tanto majori cultu & religione venerabatur, quanto hæc magis suæ saluti, quam multorum alienigenarum oracula, intenta fore non vane augurabatur. Hic vero cogitate, Auditores, & mecum perpendite, quantos quam brevi tempore diligentissimus Juvenis progressus fecerit, quam strenue & alacriter oculos suos animumque per omnes Jurisprudentiæ partes circumtulit, qui paucis annis interjectis ab eruditissimo Parente suo summis in Jure honoribus rite legitimeque capeffendis dignus fuerit judicatus. Contigit hoc die vigesimo septimo Septembris, anno hujus seculi decimo quinto, cum annum ageret ætatis decimum nonum. Socium in hac dignitate suscipienda habebat *Jacobum Haserum*, celeberrimi quondam Bremensium Theologi Cornelii Hasæi filium, ac postea publicum apud eodem Philosophiæ practicæ Professorem, scriptis variis ac literarum monumentis rosos ungues sapientibus clarissimum, sed deinceps in medio laudis ac celebritatis cursu, non sine illatabili rei literariæ, cui multo plura
magis-

magisque etiam præclara minabatur, detrimento è vi-
vis sublatum; ut facile si ex se ipso hic nobilissimus Ju-
venis cognitus non fuisset, vel ex isto laboris & digni-
tatis socio, qui majore jam ætate simul & insigni do-
ctrinæ copia conspicuus erat, cognosci potuisset.

Talis doctrinæ specimine publice jam edito jure
sperari poterat, intra brevissimi temporis spatium no-
vellum hunc Juris utriusque mystam PAGENSTE-
CHERUM nostrum publico cuidam muneri cum
laude & fructu alicubi administrando admotum iri.
Nec diu præclarissimus Parens hoc Filii sibi dilectissimi
incremento, hoc gaudio, hac felicitate cariturus fuisset,
nisi invidia fatorum obstitisset, quæ Virum lon-
giore vita dignissimum anno hujus seculi decimo sexto
non sine luctu & gravissimo totius familiæ mcerore,
eadem ferme ætate, qua nunc Filius ipsius, Collega
noster, decessit, abstulerunt. Ad tanti vulneris atro-
citatem nonnihil mitigandam Groningani quidem Pro-
ceres hunc Nostrum Doctoris, ut appellant, legentis ti-
tulo honoraverant; sed exiguis tamen revera commo-
dis sibi mactatus videbatur, qui nondum certam statio-
nem ac portum, in quem navim suam subducere pote-
rat, nactus fuisset. Prope tamen per triennium illic
adhuc post obitum clarissimi Parentis subsistere, & ibi-
dem velut in litore pulcherrimas varii generis conchas
& umbilicos colligere, hoc est, in suos aliorumque usus
utilissimam tam literariæ quam Juridicæ doctrinæ su-
pellectilem privato labore per otium honestissimum
constipare voluit, donec secundioribus ventis adspiran-
tibus vela sua in altum dare, & eo iter, ubi quietas
sedes sibi fata ostenderent, dirigere posset.

Nec defuit paulo post jucundissima occasio, ut publici Doctoris persona imposita laudabilem aliquam Spartam, cui ornandæ jam in ipso juventutis flore idoneus esset, adipisceretur. Eam *Linga*, non inamcenum istius in Westphalia regionis oppidum ostentabat, quod ut aliis nominibus, ita inprimis illustrissima *Dankelmannorum* nunquam sine cura & religione nominandorum gente, ac præcipue sacrosancta illa admirandorum septem Fratrum Deo hominibusque placentium, velut totidem veteris Græciæ Sapientum, Plejade jure gloriari ac superbire potest. Eo nimirum venerabile illustris Athenæi Palladium, quod olim *Fridericus Henricus* serenissimus Arausionensium Princeps Bredæ in Brabantia deposuerat asservandum, deinceps Nepos ejus Rex magnæ Britanniæ potentissimus *Wilhelmus Tertius* transtulerat, in quo hæcenus *Antonius Bylertius*, Vir sine ostentatione doctissimus, ac diversis opusculis tam ligatò quam soluto sermone curioso exaratis, postea vero *Joannes Fridericus Nilantius*, ex magni illius Jacobi Gronovii sorore prognatus, præclaris conaminibus, & inprimis elegantissima Phædri editione sibi nomen pepererat. Horum ille jam senex annis laboribusque fractus quieta morte tanquam sopore solutus, hic vero ad alia munera civilia inter populares suos Belgas federatos obeunda transgressus fuerat. Vacabat itaque Lingæ Historiarum & Eloquentiæ provincia. Eam ut administrandam fusciperet **PAGENSTECHERUS** noster, adjuncto etiam extra ordinem Jus Romanum publicumque interpretandi munere, honestissimis conditionibus, mandato serenissimi ac potentissimi Borufforum Regis, invitabatur.

Non

Non poterat non jucundissimum id accidere elegantissimo, & vix tunc vigesimum tertium ætatis annum inchoanti Viro juveni, defuncto Collegæ nostro. Discant hinc veræ eruditionis, & inde paulatim orituræ certissimæ nobilitatis ac famæ studiosi, quam utile ac necessarium sit, bonarum literarum odore in prioribus academicæ vitæ annis ingenuum ac nobile pectus adspersisse, qui illi deinceps tanquam recenti testæ additus in seram senectutem non sine insigni gloria & emolumento constanter inhæret. Discant, inquam, non quid proletarii & capite censi, non quid fricti ciceris & nucis emptores eorumque sordidi heredes per ignem doloso cineri suppositum raptim transilire consueti, sed quid nobilia & de meliore luto fabricata pectora faciendum, quibusque mediis ad honorem, ad decus, ad ipsas etiam domesticas rationes decenter & ingenue, sine plebeja rapacitate, & obvios quoscunque inclementer deglubendi libidine, constituendas grassandum existiment, ne deinceps togatorum vulturiorum more in medio foro latrocinia facere pulchrum ac gloriosum esse sibi in animum inducant. Discant, quo pacto non conturbare & permiscere omnia, sed leni & salutari studiorum promulsive stomachum ad concoquendos deinceps graviorum disciplinarum cibos corroborare & præmunire oporteat, ne sprete hac cautione omnes sine selectu, sine more deglutitas ac male digestas offas cum ructu & fœtore aliquando revomere cogantur. Aliter longe sibi Noster in adolescentia & juventute faciendum, alia via incedendum esse crediderat. Avidè iraque & bonæ persuasionis plenus *Lingam* accessit præstantissimus Collega noster, delatamque sibi pul-

cherrimam provinciam habita & mox in publicum edita Oratione de *Missilibus in vulgus spargi solitis*, materia sane jucundissima, & elegantis cujusdam, nec vili paleâ & plebeja loligine exsurdati palati, quale postea semper ostendit, gustum prodente, auspiciatus est. Contigit hoc quarto Iduum Januarii, anno hujus seculi nono & decimo, cum ætatis, sicut diximus, tertium & vigesimum vix ingressus esset.

Licet autem huic spartæ non multum ultra bien-
nii & semestris temporis spatium præfuerit, tanta ta-
men illam industria, tanto vigore & alacritate, tanta
denique fide & gravitate mentis ornavit, ut non modo
artium bonarum studiosæ juventuti in decurrendo,
quod ingressa fuerat, stadio sæpe difficili ac tenebricoso
diligenter ipse juvenis accensâ face præluxerit, eaque
sedulitate & peritia sua omnium incorrupte de rebus
nostris judicantium puncta retulerit, docens ac religio-
se inculcans his fundamentis rite positis cetera perquam
facilia fore, absque iis autem totam molem velut ru-
dem indigestamque squallere penitus; sed etiam tam
exiguo temporis intervallo alterum doctrinæ simul &
pietatis monumentum Amstelodami publicis typis im-
pressum illic reliquerit, luculenta parentatione in obi-
tum amplissimi & integerrimi Viri *Joannis Jacobi Fa-
marsii*, serenissimo quondam Regi à Consiliis constituti,
redituum ecclesiasticorum Quæstoris, & simul illustris
Athenæi curam gerentis, conscripta, quam solam dili-
gentiæ & eruditionis suæ tesseram mecum ob raritatem
ejus, ut querebatur, communicare non potuit, ipse
tamen postea aliunde consequutus sum,

Talem

Talem se *Lingæ* bonarum literarum Antistitem præbuerat defunctus celeberrimus Collega noster, ut mox aliis quoque locis & regionibus de se potiundo curam injiceret & desiderium. Anno jam labentis hujus seculi vigesimo primo Vir consultissimus *Jacobus Eckius*, nunc insigne Groningensis Academiae ornamentum, deserta Juris & Politices statione Hammonensi huc Duisburgum nostrum eadem sacra tractaturus concesserat; ad cujus vices supplendas nemo aptior PAGENSTECHERO nostro videbatur; qui quod Jurisprudentiæ, utilissimæ ac vere regię disciplinæ, se præ ceteris animum laboresque suos more majorum pridem consecrassè meminisset, ne perfidum sacramentum divæ Themidi dixissè videretur, hanc occasionem ad priora Sacra redeundi nequaquam è manibus suis dimittendam esse judicabat. *Hammonam* itaque, principem Marcanorum Westphalicorum urbem, illustri jam à pluribus annis Athenæo conspicuam, se contulit, novæque huic Sparta per optimum Virum, pluribus deinceps in locis quoque collegam futurum, *Guilielmu* *Neubusium*, tunc politiores Literas, Historiam & Philosophiam illic profitentem, simulque Sacrarum istius Præsidentem, inauguratus est, habita & in publicam lucem edita de *Tribus Juris Præceptis* Oratione nitidissimâ, cui solennitati pridie Nonarum Novembris, eodem anno, peractæ felicissima omnia non defuerunt. Illic enim non modo in alliciendis imbuendisque nobilissimorum juvenum, qui eo tempore nescio quo Panico terrore vehementer dispersi videbantur, & nihil tamen, si modo suarum partium rite meminissent, metuendum habebant, ingeniis, in conscribendis eden-

disque

disque singularis diligentiae & eruditionis monumentis postea suo loco commemorandis defudavit, ac magis magisque inclaruit, illic non modo habita & typis exarata de *Pegaso Jurisconsulto* Oratione novum Collegam, doctissimum *Petrum Fridericum Hufsonem*, Haga-Batavum, Historiarum & Philosophiae muneri inauguraravit, sed ad proprias res domesticas etiam rite debiteque constituendas curas & cogitationes suas convertit. Viderat Trajecti ad Rhenum pulcherrimam Virginem *Joannam Theodoram Scherpenzeliam*, animi corporisque dotibus egregie conspicuam, nec contemnendae hereditatis, quam vel ipsa nancisceretur, vel suis, si qui forent, liberis aliquando cernendam relinqueret, exsortem futuram. Hanc ut ille religiosis prius oculis conspexerat, ita etiam mox teneris & amantibus sibi appetendam esse constituerat. Nec ipse, cum satis spectabilis & amore dignus, honestissima praeterea gente procreatus, & insigni munere in illustri Athenæo condecoratus esset, multum diuque laetae huic praedae insidiari coactus fuit; cujus cum feliciter annuentibus Gratiis ipsoque Deo immortalis honestissimi votis adspirante potitus fuisset, cum eadem sanctissimi matrimonii vincula, Hammonæ Westphalorum cum publici Juris Antistes esset, contraxit. Et quamvis hujusmodi suavis ac nullis plane querimoniis divulsa copula parum fuerit diuturna, dum se ultra sexennii spatium vix extendit, non paucos tamen nec degeneres dulcissimi amoris fructus reliquit. Nata enim ibidem quinque nexus hujus conjugalis sunt pignora, quorum tria per singularem divini Numinis gratiam ac favorem adhuc supersunt, & ut in seram senectutem diu prospere-

spereque supersint, ea, qua par est, humanitate & benevolentia precamur, Filius unus, duæque Filiaë; Vir nempe amplissimus & consultissimus *Joannes Alexander Guinandus Pagenstecherus*, Collega noster honoratissimus, & jam per aliquot annos una cum defuncto clarissimo Parente suo non sine insigni ejus lætitia Juris doctrinam in hac bonarum artium & scientiarum officina docens, nuper etiam à celsissimo Saynensium ac Hohensteiniensium Dynasta ad Cancellariæ ejusque Directionis, ut loquuntur, munus lautissimis sane conditionibus, nobis gratulantibus dicam, an potius dolentibus? invitatus fuit; tum Filiaë omni virtutum atque elegantiarum genere præ multis aliis fulgentes, *Joanna Aleida Maria* natu maxima, & *FridERICA Mechtildis Eleonora*, quarum illa ante aliquot annos Viro plurimum reverendo & acutissimo *Guilielmo Geisewertio*, Oraculorum divinorum apud populares suos Trajectinos Interpreti fidelissimo, simulque supremos in Philosophia honores ob eximiam eruditionem solenniter consecuto, in matrimonium concessa fuit, quem hic quoque, singulari Dei providentia, hoc ipso tempore, quo sanctissimus Socer ipsius & ultimo malo correptus erat, & exspiravit, & omnium nostrum matri terræ mandatus est, præsentem videtis; hæc vero omnibus virgineis ornamentis commendata etiamnum in solitario vitæ statu subsistit. Alter vero Filius *Andreas Guilielmus* natu secundus ante quatuor circiter menses, cum jam eidem celsissimo Saynensium Domino à consiliis Regiminis & Consistorii constitutus, imo etiam diversis ingenii doctrinæque monumentis singularem Majorum vestigia premendi ardorem spirantibus

D famam

famam laudesque consecutus esset, in ipso flore ætatis lenta tabe decessit, non sine incredibili dolore Parentis, jam tum ægrotare & paulatim fatiscere incipientis, ut nos ipsi quoque magis hinc magisque male ominari, & longe pejora, quæ nunc secuta sunt, præmetuere cogere-
mur. Filius vero natus minimus *Guernerus Carolus*, tenerrimus adhuc infans cum esset, in ipso itinere inter Hammonam & Vefaliam, in ipso, inquam, curru, cum sanus paulo ante valensque fuisset visus, subitis torminibus tenerum atque obnoxium pueruli corpusculum enecantibus non sine gravissima utriusque Parentis perturbatione extinctus, ac Vefaliæ sepultus est.

Revertor ad ipsum, Auditores honoratissimi, defunctum clarissimum quondam Collegam nostrum. Rebus domesticis ita jam constitutis non otio & voluptate diffluere incipiebat, non ignavia & mollitie marcescebat, sed nunc magis magisque tam studiosæ juventuti quam orbi erudito inserviendum esse statuebat. Ad egregios quosque conatus laudes paternæ ejus petus perpetuo fodiebant velut stimulis. Hæ faces subjiciebant assiduas; hæ calcar addebant sua sponte currenti; hæ nihil ipsum humile, nihil vile & abjectum sapere oportere monebant. Interea vero dum ita Hammonæ adhuc commorabatur, proximo quidem, postquam eo se contulerat, anno ad ordinariam Juris docendi provinciam & Syndici quoque munus in *Herbornensi Athenæo* sustinendum invitatus fuit; verum eos honores comiter deprecabatur, & Hammonæ persistere malebat. Sex autem septemve annis interjectis cum
ad

ad eandem Romani publicique ac naturalis Juris stationem clementer à serenissimo ac potentissimo Rege nostro in hanc *Academiam Duisburgensem* vocaretur, eam amplecti non dubitabat. Evocatus hinc paulo ante Vir amplissimus & consultissimus *Henricus Philippus Zaunschlifferus* erat, Juris Sacerdos in hoc Prytanæo peregregius, illustrissimo Dynastæ Hanoviensi à consiliis Regiminis futurus. Is itaque eò velut in patriam terram, Cynthio flumine Petri Lotichii dulcissimis carminibus tantopere celebrato irrigatam, cum concessisset, novus heic Juris Antistes, novus requirebatur Sacerdos. Quis autem PAGENSTECHEO nostro melior aptiorque excogitari potuisset? quis merebatur, cujus in demandando tam insigni munere major haberetur ratio? scilicet ut eandem hic cathedram, quam Pater olim egregiis dotibus exornasset ingenti discipulorum agmine stipatus, cujus ut & Athenæi totius Curaturam gefferat Avus, nunc ipse similiter ingenio & doctrina sua decoraret ac tueretur. Venit itaque bonis huc auspiciis, impositamque sibi publici Doctoris personam ipsis Nonis Sextilibus Anni vigesimi octavi feliciter & inter omnium applausus suscepit, dicta ex his Rostris Oratione *de Puteali Libonis*, quæ paulo post publicis quoque typis una cum gratulatione nostra, quam tunc novo Amico adveniēti, & solius nominis ac studiorum luce nobis cognito, debere videbatur, exscripta fuit.

Quid nunc vero multa vobis, Auditores, de præclaris tanti Viri in hanc Academiam meritis, de laboribus molestiisque ad tuendam ejus dignitatem ac gloriam

riam devoratis, quid de singulari se suasque artes sine omni indecora ostentatione nobilissimæ juventuti commendandi dexteritate loquamur? In latissimum campum Oratio nostra exspatiaretur, si singula paucissimis tantum verbis non dicam enarrare & in medium producere, sed vel leviter attingere vellemus. Quare faciam non quidem quod illi pictores teste Romano scriptore facere consueverunt, qui terrarum situs pingunt, & in brevi quasi tabella totius orbis imaginem amplectuntur, sed potius quod illi artifices præstare solent, qui cum immensum & numerosum nobis exercitum repræsentare gestiunt, paucorum quorundam integra corpora exhibent, ceterorum vero plerorumque sola tantum capita, eaque ne quidem plena & absoluta, superne leviter prominentia adumbrant.

Vocibus pariter Scriptisque Academiæ nostræ decus amplificare studebat; quorum prius cum omnibus, posterius vero cum paucis commune habuit. Academiæ certe juventutis studiosissimus erat, ejusque commoda & profectus omni ope consilioque promovere connitebatur. Hoc Ver sacrum jucundissimum, sibi que, priusquam dimitteretur, diligenter excolendum ornandumque censebat; hoc juvenum semper recens examen existimabat, quod ut in alvearibus suis sibi simul utilissima mella, & universæ hominum societati ac Justitiæ nutriendæ profutura conficeret, unice in votis habebat; latus etiam & honeste glorians, si quid eximii adaugendo & inflammando incitatissimo sedulitatis ejus calori à se præstitum fuisse meminisset. Scriptorum vero ejus satis numerosa seges est. Non ingen-

ingentia quidem volumina, qualia magnum sæpe malum esse seniore Plinium dixisse recordamur, sed tamen plura & crebriora, eaque nitida, curiose elaborata & perpolita producere solebat. Extant ejus *Commentariorum ad Pandectas Partes quatuor* annis vigesimo tertio, sexto, octavo, & trigesimo secundo hujus seculi Lemgovix in lucem datæ, continentes Sexti Pomponii Jurisconsulti ad Sabinum libros quatuor priores, è Pandectarum fragmentis erutos, secundum argumenti ordinem dispositos, ac notis perpetuis illustratos. Singulis curiosæ simul & cum cura elaboratæ dissertationes adjunctæ sunt, eodem plerumque tempore & loco impressæ; quales nimirum illas censerî oportet, à qua quis ætate testamentum facere possit, de *Agnatione postumi*, porro de *Lege Falcidia in causis piis cessante*, de *Pactis Tacitis*, de *Impensis in rem alienam factis*, quæ pleræque denuo superiore anno Lemgovix simul recusæ sunt. Extat ejus *Commentatio ad L. XX. π. de Evictionibus & Dupl. Stipul.* Extat *Pandectarum Libri primi Titulus Secundus de Origine Juris*, brevibus notis instructus. Extat *Dissertationum varii argumenti Enneas*, merx oppido nitida, Lemgovix ante sexennium erudito orbi exposita, quarum nonnullarum vel solæ inscriptiones, *Septes*, sive, de *Bello populi Israëliti contra Animonitas*, P. *Cornelius Scipio Nasica optimus*, duplici dissertatione exhibitus, *Pupillus sub Tutoribus*, *Muti loquentes*, *Thesaurus in fundo emto*, & quæ plura hujusmodi ferculorum curioso atque erudito cuivis lectori salivam motura sunt nomina, elegans Viri palatum nobis declarare possunt, præsertim cum titulis ipsa rerum quoque

series respondeat. Extant ejus Dissertationes Orationesve alia seorsim excusæ, & deinceps Lemgoviaë quoque anno hujus seculi trigesimo nono sub titulo *Dissertationum Triadis* iteratæ; quales sunt *de Sceptro, Majestatis Insigni, de Regali Alluvionum insularumque in Flumine publico natarum Jure, de Appio Claudio Centemmano*. Extat ejus *Jus Pegasianum, sive ea Justiniani Pandectarum capita, quæ Pegasi Jcti sententias & opiniones de Jure referunt, Annotationibus & Commentariis perpetuis illustrata*, cui *Dissertatio de Pegaso Juris Consulto* accedit; quod opusculum ejus imagine æri inculpta decoratum ibidem anno quadragesimo primo prodiit. Extat denique, qui cantus ipsius cygneus fuisse videtur, *Rectoratus Tertius, sive Oratio de Advocatione Cesariensi*, cui me iterum perpetuum mutuaë amicitiaë pignus votivo applausu apponere voluit, superiore anno in lucem prolata; ne de aliis ejus elegantissimis monumentis supra passim in rerum ejus gestarum & fatorum narratione memoratis ulterius loquamur. Iphis etiam hebdomadalibus rerum variarum narrationibus, in hac urbe more aliarum quarundam publicari, & infueto *Intelligentiarum* nomine vulgo designari solitis suas olim aliquoties observationes eruditas inseruit, quarum unam Filius ipsius nuper defunctus suis Adversariorum Libris ante annum Trajecti Batavorum editis ob materiaë raritatem ac leporem annectendam, ac sic rursus inprimendam curavit.

Facile hinc, Auditores, de ingenio & doctrina celeberrimi defuncti Collegæ nostri, quosque labores ad tuendam suorum simul studiorum & Academiaë gloriam

riam exantlaverit, judicare potestis. Fasces Academicos ter gessit non sine sollicitudine tanto muneri debita. In primum ejus præcipue Magistratum extat quoque non valde eruditum quidem illud, sed tamen, ut opinor, non vulgare aliquod monumentum nostrum, Lemgovia deinceps inter quædam opuscula ejus denuo recusum. Decani personam gravissimam creberrime cum honore & dignitate summa sustinuit. Denique nihil prætermisit, quod ad Academiam, ad Urbis hujus Palladium, hoc, inquam, cœli depositum sartum tectumque conservandum pertinere arbitraretur. Tanta tamque singularis Viri virtus cum peculiari & *Pagenstecheris* propria dexteritate studiosos artium quarumvis ingenuarum epoptas tractandi conjuncta efficiebat, ut ante quinquennium circiter nobis eum Harde-rovicenses inviderent, quem scilicet ad suscipiendas celeberrimi Fratris sui paulo ante defuncti vices diligenter invitabant. Sed multo decentius, & è re sua magis ei futurum videbatur, omissis Geldris apud Clivenes nostros subsistere, eorumque porro Duisburgenfi Sacratio operari.

Quod autem ad mores ejus vitæque genus attinet, eandem ac minime fucatus erat, ita ut & sales adama-
ret, & gravitatis minime oblivisceretur. Motibus animi celerrimis in utramque sæpe partem facile agebatur, ut qui temperamenti sanguinei ac cholericus esset. Contingebat hinc aliquando, ut indigna aliqua rerum specie oculis repente objecta facile irritaretur & exanderet, sic tamen ut placabilis esset, & ingenitæ mansuetudinis memor, ac fere talis, qualem se fuisse prudentif-

dentissimus ille Vates Venusinus aperte ac sincere confitetur; qualemque nihil extra numerum modumque facturum esse constaret. Rerum omnium divinarum sacrarumque cultor erat religiosus, ab omni impietate, ferocia, temeritate penitus abhorrens, adeo etiam ut toto nonnunquam corpore ad Cyclopicam quorundam profanorum audaciam, ad quælibet effutiendi & permiscendi libidinem contremisceret, omnes etiam hujusmodi bombomachidas & irrisores ex animo detestaretur, quod nos quoque, quibus interiores mentis cogitationes non semel aperuit, ex animo testamur. Partium studia & obtrectationis intemperiem penitus evitabat. Erga pauperes & egenos erat munificus & liberalis, magis etiam affabilis, quam quisquam mortaliū cogitasset, ut qui multum ex generoso illo mentis habitu possideret, qui debellare superbos & subiectis parcere nos monet. Denique talis erat, qualem, si ignorares, non facile aut temere adires, si paulo familiarius nosset, nunquam dimittere cuperes; adeo erat suavis, elegans, & quarumvis eruditarum aut utilium rerum curiosissimus indagator. Ipsi hoc longo rerum inter nos mutuo actarum usu didicimus, quarum argumenta non solum in Specimine nostrarum Emendationum ad Guntheri Ligurinum, sed etiam alibi, ipso hæc talia non adspernato, existant. Res non modo Romanorum, Græcorum, aliorumque populorum, sed etiam res patriæ, res majorum tam suorum, quam cujusvis aliorum ei auditu erant jucundissimæ. Lubentissime præteritorum memoriam refricabat. His fabulis fructuosis simul & dulcibus oblectabatur. Harum ope velut coagulo quodam amicitia nostra concreve-

ereverat & alebatur, nobis jucundissima, noxia nemini.

In omni vitæ genere domi forisque mirificus apparerat nitor, isque non vanus & inanis, nec vernili levitate quadam, sed singulari judicio & gravitate, quæ simul perpetuo emicabat, quæsitus. Quod Scriptor antiquus de quinto Romanorum Rege Tarquinio Prisco, sapientissimo principe, testatur, eum Græcum ingenium Italicis artibus miscuisse, hoc est, elegantiam ac nitorem industria & frugalitate temperasse, idem revera de PAGENSTECHEO nostro affirmari poterat. Uxorem sibi dilectissimam, & cujus nunquam sine interiore mentis cultu & amoris pristini significatione recordabatur, jam Hammonæ in flore ætatis ejus amiserat, non sine insigni, quem ex hac jactura ceperat, dolore. Venerat huc teneris liberis ac partim adhuc infantibus ornatus magis auctusque, quam oneratus; adeo statim incredibili cura & sollicitudine omnes cogitationes eò converterat, & perpetuo deinceps convertebat, ut eorum cultui, educationi, curæque universæ nihil omnino deesset. Blandissima & vere beata illa societas conjugalis interrupta erat importunæ Mortis invidia; sed domesticarum rerum administrationi per incredibilem ac vere paternam vigilantiam ipsius, attentionem & sollicitudinem, tum aliorum hominum, quorum peculiari servitio consilioque diligenter uti consueverat, fidem nihil propemodum decessisse videbatur. Neque enim ex eorum numero erat, qui dum nitorem & elegantiam sectantur, dum omnis generis lautitias, dum vasa Deliaca, & æs Co-

E

rin-

rinthium, dum marmora, rariores tabulas & imagines infano pretio conquirunt, parum referre existimant, exornentne magis res suas domesticas, an profigent. Nec de eorum erat gente, qui adversus paucos saepe indignos, & satis ipsos, unde curiculam curret, habentes sunt splendidi ac liberales ex iis, quæ eos mille pauperibus, imò viduis & orphanis eripuisse, ex are alieno post tot nefarias fraudes, circumscriptiones & mendacia deinceps contracto ac nunquam solvendo apparet: qui de alieno sunt munifici, de alieno comestantur & saginam faciunt, de alieno inflati turgent, de alieno cum pompa & apparatu velut Junonia Sacra portantes lente incedunt, & dum se suosque gradus in umbra metiuntur, crebro subsistunt ac circumspiciunt. Hos ille similesque viperino sanguine pejus oderat, & nos omnes quoque jure meritoque odisse debemus. Hi enim sunt, qui præter infinita cetera mala incommodaque etiam aliis longe honestioribus quasi regulas præscribere videntur; ne, nisi parem & ipsi insaniam insanire, pari rapacitate & scelerata latrocinandi consuetudine humanam societatem perturbare, & simul res proprias in aliorum ardelionum gratiam perdere voluerint, quasi extra numerum ponantur, aut ab ineptis judicibus non sine maligno odio & livore contemnantur, deinceps in ipsas has hirudines quasi loco gratiarum actionis, si contabuerint, pariter investuris. Et sane Noster ut honeste ac cum dignitate vivendum, ita suum cuique tribuendum esse, ex tribus illis Juris præceptis, quæ olim ipse luculenta oratione adeo commendaverat, pulchre meminisse solebat. Quamvis itaque postea ex tenerrimo amore suo-

suo-

suorum in perpetua viduitatis solitudine remanserit, nihil tamen domesticis ejus rationibus erat accuratius, nihil politius, nihil decentius, rectius ac magis ordinatum, nihil, ut paucis omnia complectar, elegantius simul atque frugalius. Et ut appareat, talia ejus indoli atque ingenio, propriisque animi sensibus, non fortuito casui adscribenda esse, eadem, si non major elegantia, idem plane nitor ex tota libraria suppellectile eminebat, quam tanta cura, selectu, judicio, tantis sumptibus & impensis sine rei domesticæ perturbatione conquirebat, & non in aspectum ac vanam oculorum voluptatem, sed potius in usum deliciasque suas & fructus quotidianos coacervabat, ut manifestum unicuique fieret, nihil eum nisi consulto & rationibus bene subductis suscipere; nobis certe, qui ante tres quatuorve etiam menses, cum in prioribus adhuc ædibus ageret, ab eo fera quadam vespera in Bibliothecæ sacrarium, ad dispellendum aut mitigandum animi mœrorem ex Filii præstantissimi obitu conceptum, invitati eramus, nobis, inquam, certe manifestum esset, has similesque delicias tam ex sacris quam civilibus Scriptorum monumentis nasci solitas, tales thesauros, talia pabula ipsi post Deum immortalem præ reliquis semper curæ cordique fuisse. Nec hujus affectus sui magnitudinem etiam paucis ante mortem hebdomadibus celavit, cum se quamvis valde languentem è cubiculo in proximum Bibliothecæ jam satis iterum nitentis & ab apparitore Academico talium rerum gnaro in ordinem redactæ conclave à suis duci voluit; quo facto postquam ultima vice has delicias suas quasi salutasset & iis in æternum valedixisset, mox animadversa ingenti

debilitate sua se iterum cubitum deducere præcepit, nunquam videlicet eodem, ut jam ipse ominabatur, reversurum. Idem & nobis, cum ad eum ultima vice jam valde laborantem inviseremus, & optarem, ut novas, quas paulo ante incolere cepisset, ædes adhuc diu sanus valensque, discusso hoc morbo, inhabitaret, placide respondebat, talia nempe sibi vix speranda videri; tempus esse, ut toto se animo, totaque mente ad æterni domicilii meditationem componeret; quod eum etiam, donec sensuum animique compos fuit, diligenter & enixe fecisse confidimus.

Statura corporis fuit eminenti, & speciosa, quali etiam celeberrimum Parentem ejus extitisse narratum meminimus, oculis vividis & amœnis, incessu magis tardo gravique quam accelerato, colore satis bono sanoque; nisi quod hæc omnia paulatim à biennio, si bene meminimus, nonnihil mutari ceperint; donec præterito autumnò & ultima hieme ei succedente manifeste hæc omnia in pejus ruere, vires penitus fatiscere, gressus vacillare, ac nihil prosperi jam nobis annunciare. Accedebant noctes insomnes, inedia & quorumvis ciborum grave fastidium. Sed quot quantisque malis & incommodis Vir optimus & nunc post tantas vitæ hujus misérias vere tandem beatus à clementissimo Deo quasi lustratus fuerit, dicam, Auditores, uberius clariusque; in quo si paulo peritius, quam à me expectari potuisset, loquutus fuisse videbor, cogitate, me usum verbis monituque experientissimi Medici, qui defuncti curam gessit, honoratissimi Collegæ nostri D. *Leidenfrostii*, hoc anno magnificos Academiæ fascēs habentis,

bentis, & pro sua benevolentia ac facilitate harum rerum imperitiam nostram, sicut cupiebam, instruentis:

Morbus itaque, cujus impetu Vir celeberrimus vivere desiit, nomen cachexiæ atrabiliaræ gerit, quam fere ignoratam superiorum seculorum Medicis solus ex propria observatione & ex veterum monumentis recte descripsit Boerhavius. Dirissimus quidem ille morbus ex assiduâ sedendi per multos annos cupidine, & ex perpetuo meditationis & acriorum studiorum exercitio beato Viro natus, per bimam deinde anorexiam & omnimodum somni defectum continuo auctus sub initium hujus anni propter mœrorem ex optimi Filii morte turgere cœpit. Et quamquam in procero & bene facto corpore non mediocre solidarum partium robur sedebat, tamen sub iniqua mole & acredine materiæ, quæ putri proxima erat, sensim natura defecit. Non modo enim vertigo frequens & leipothymiæ, tum febris continua, quæ ex epidemica horum annorum constitutione typum tertianæ mentiebatur, ac insuperabilis functionum animalium debilitas, & quæ alia se jungebant non læta cerebri incommoda, ipsam vitæ radicem male adfectam docebant; sed etiam externis non parcebatur artubus, quorum carnes arthriticis similes dolores primo, dein his succedentia ulcera maligna, & œdemata ultra modum excruciabant. Post variam igitur pugnam, tentatisque per naturam & per medicinam auxiliis non paucis, Vir beatus morbo victus, apoplectico se dedit per ultimos vitæ dies sopori. Animales functiones, sensus motusque videlicet, primò con-

ticuerunt, dein fractis viribus respiratio magnopere labefactata est. Inter omnia viscera cor optimum fuit, postremosque expugnaturi hostis impetus diu sustinuit illaesum, donec subito pulsus remittens indicaret rem esse confectam. Sic igitur exspiravit celeberrimus PAGENSTECHERUS noster, cum non sine admiranda novitate & rerum humanarum vicissitudine, eadem propemodum hora ei duo nepotes ex Filio nascerentur, quorum alter adhuc vivens hinc deinceps memorabilem nativitatis suae epocham constituere potest, alter exanimis in lucem protractus eodem paulo ante simul cum Avo fuit conditus sepulcro, in quo pariter Abavus requiescit. Sic, inquam, vixit, sic obiit, sic exspiravit Vir praestantissimus optimusque, quondam insigne Academiae nostrae ornamentum & decus, septimo hujus Junii mensis die circa quartam fere matutinam, annum aetatis quinquagesimum sextum agens, unoque, si Parentis aetatem conferamus, minor. Tu vero, beatissima Anima, in caelo tandem post tantos tamque graves ergastuli tui cruciatus exantlatos omnibus aeterni domicilii deliciis fruire, dum ossa cineresque avitis ossibus ac cineribus adjuncti usque ad felicem instaurationem quiescant.

O quid Numidico marmore splendor
 Magnis saepe domos sumptibus, Incolae,
 Sublimique juvat condere proximas
 Caelo Pyramidum strues?

Laxis,

*Laxis, cuncta regens Sors ita dum tulit,
 Ipsi nos etiam forsitan atriis
 Non quæsisse nihil credimur, & nimis
 Amplis degere sedibus.*

*Ne præter meritum Zoilus invidæ
 In nos, dum canimus tale, calumniæ
 Latrans dira tamen spicula dirigat,
 Et virus tacitum vomens;*

*Nil præter requiem mentis in angulo,
 Produci Tyrio murice nesciam,
 Musarumque mihi nectareas dapes
 In votis puero fuit.*

*Has mirabar avens, has modicæ capax
 Tantum sortis opes; has ego vel bonis
 Luculli veteris rebar & Attali
 Majores & Achæmenis.*

*Ridebat vividis scena superbiæ,
 Quum rivus tenuis lamberet hortulum:
 Hærebat teneris vivida sensibus
 Tranquilla facies casæ:*

Tant

Tum parva miseris degere liberum,
 Quæ fortuna foret, sub lare debitis,
 Nec fastu tumidum, nec timidum metu;
 Sed Musas colere & Deum.

Optabam, meminini, jam puer, ut foret
 Talis vita mihi, sic fluerent dies,
 Quaedam pulchra simul nactus opuscula
 Post spretas fueram nuces.

In musco recubans hæc tener ad sacrae,
 Qua fons friget, aquæ murmura voveram,
 Orbis matre simul cum patre, non tamen
 Gratis orbis amiculis.

Qua, natale solum, culta Tecelia
 Simplex forma meæ, qua Visarim bibis,
 Altrix Brema, tuum, qua tenui secat
 Rhenus parte Bataviam.

Majus forte dein si quid & unctius
 Adjectum fuerit, gratia Numinis
 Indigno, fateor, contulit, & volens
 Clementi tribuit manus.

*In laevis strepitum nec tamen ædibus
 Novi parva sequens, quem Sybaritici
 Luxus dulce malum, quem famulantium
 Infidi pariunt greges.*

*Unus turba diu qui fuerat suo
 Manes visus hero, quum fugeret, sopbus
 Neglexit Cynicus: nos agitent pigri
 Ventres, pulpa frequentior?*

*Hec jam nunc igitur nil metuens cano,
 Cælesti stimulum pectoris impetu,
 Et vati solitam concipiens facem:
 Quid magnas struimus domos?*

*Curis sollicitum pectus Hymettiae
 Num mulcere trabes, num poterit lapis,
 Quem formosa Cypros, quem Paros, & cavis
 Mittit Synnada collibus?*

*Vesane nimium frena cupidini
 Num sic incipimus contrahere, & moram
 Aut rugis aliquam, lanificis tribus
 Aut afferre sororibus?*

*Quo nos cunque leves tendimus impetu
 Alas sæpe gravi, quicquid inanibus
 Votis concipimus, nos spatium manet
 Tres tantum cubitos patens.*

*Quanto nobilium firmate splendida
 Nos circumdederit Gloria nominum
 Partorum studiis, aut opibus Tagi,
 Et fumus fumus & finus.*

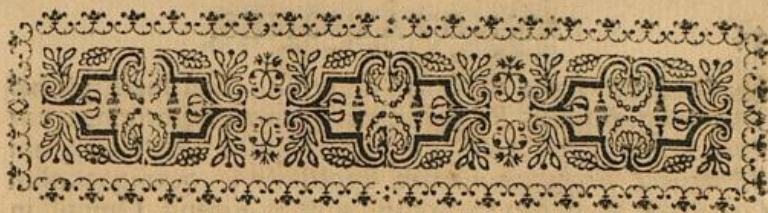
*Archytæ Calabro litore, Parthico
 Crassi membra jacent ludibrium Notis,
 Pompeji Phario; Nirea reddidit
 Therfitæ similem rogas.*

*Magnis en iterum vocibus intono:
 Seu finus tenues, seu Ducibus pares
 Et Regum titulis, nos tamen ultimò
 Claudent quatuor asseres.*

D I X I.



ANNO.



ANNOTATIONES

ad præcedentem Orationem.

Quoniam permulta ad genus & originem defuncti celeberrimi Collegæ nostri HENRICI THEODORI PAGENSTECHERI pertinentia à nobis in ipsa Oratione studio prætermiſſa sunt, quæ videlicet melius legentium oculis exhiberi, quam vel attentissimæ concionis auribus inculcari possunt, ideo nonnulla memoratu dignissima ad ulteriorem eorum, quæ diximus, lucem & confirmationem, tum & alia quædam fortassis non injucunda hic annectenda censuimus. Multis variarum cognationum & affinitatum circumstantiis ambagibusque, quarum amplissima descriptio cum iustis quoque documentis & narrationibus nobis ad manum est, recisis, ea, quæ potissima sunt, ipsosque Viri clarissimi Majores tangunt, in compendium redigemus.

Pag. 10. lin. 24. *Alexandrum Arnoldum Pagenstecherum, primum* &c. Insignis hujus Antecessoris, quo Parente gavissus est clarissimus quondam Collega noster, vitam ac merita descripsit Vir doctissimus *Adamus Menſo Ifneckius*, Historiar. & Eloquent. in Academia Groningana Professor, Oratione funebri ibidem proximo post ejus obitum anno 1717 in lucem editâ; unde procul dubio Auctores der neuen Zeitungen von gelehrten Sachen notitiam suam hauserunt, sicut inde iterum Vir cl. *Christianus Gottl. Föcherus* im allgemei-

nen Gelehrten Lexico materiam decerpfit. Sed etiam ipse hic *Alexander Arnoldus Pagenstecherus* plurima de origine, vita fatisque suis ac studiis attigit in luculentissima Oratione, quam *Memoriam Bockelmannianam* appellavit, quamque olim Groningæ anno *MDCCXCIV.* a. d. v. Kalend. Quintil. in auspiciis ordinariæ ibidem Juris Professionis habuit, ac deinceps *Johannis Friderici Bockelmanni*, Heidelbergensis ac Leidenfis Antecessoris, sui simul popularis ac quondam etiam Doctoris, *Juri publico Imperii Romano-Germanici* à se iterum edito adjungendam curavit. Ejus hinc tanto libentius mentionem facimus, quia plurima illic singularia ad Pagenstecheranas non modo cognationes & affinitates, sed etiam ad hujus Duisburgensis Academiae notitiam egregie facientia occurrunt, præter alia scitu jucundissima has & vicinas regiones spectantia, quorum Vir ille celeberrimus mirificus ac verè curiosissimus indagator erat.

Pag. II. lin. I. *Henrici Schluiteri, Judicis & Quæstoris Gronoviensis &c.* Ita in Oratione Cl. *Isinckii* modo memorata hunc Collegæ nostri Avum maternum deprehendi nominatum. Sed in Manuscripto Viri illustris *Guernerii Justini Pagenstecheri*, Procancellarii quondam Hassiaci, luculento & totius Gentis Pagenstecheranae Genealogiam simul Historiamque comprehendente, video eundem *Arnoldum Schluitenum* adpellari; ut fortassis non immerito celeberrimus Harderovicenæ Academiae Jurisconsultus *Gerhardus Schroderus* in Oratione funebri memoriæ Viri consultissimi *Joh. Friderici Wilhelmi Pagenstecheri* Anno *MDCCXLVI.* habita pag. II. eundem utroque prænomine *Arnoldum Henricum Schluitenum* vocaverit. Erat vero hic *Schluiterus* non modo ipse Judex & Quæstor Gronoviensis, nomine illustrissimi Comitis Tecklenburgici, sed etiam Patrem habuerat *Georgium Schluitenum*, Tecklenburgensem, ab eodem Comite Prætorem in patria constitutum, Matrem vero *Aleidam Saetkampiam*. Uxorem autem duxerat *Adelheidam de Bentheim*, amplissimi & insigni stemmate progeniti *Christophori de Bentheim*, Steinfurtenfis aulæ quondam Præfecti, filiam.

Refer-

Referri præterea memoratus *Arnoldus Henricus Schluiterus* iste inter eruditos Scriptores meretur. Teste enim *Ifinckio* loc. cit. is *Julii Pacii Instituta Juris* variis accessionibus locupletavit.

Pag. eadem, lin. 21. *Arnoldum Gisbertum Pagenstebherum*, ante sexaginta & quatuor annos, &c. Obiit nempe hic Avus paternus clarissimi quondam Collegæ nostri in hac urbe Duisburgo Ao. *CIO IOCLXXXVIII.* die *XXVIII.* Junii, ætatis *LXXIII.* Natus enim fuerat Patre *Johanne Pagenstebhero* (de quo mox plura dicemus) & *Anna Lolewinckia Bentheimii* Anno *CIO IOCXV.* die *1.* Aug. habueratque in sacro baptisinate sponsores *Arnoldum Jodocum*, illustrissimum Bentheimicum Comitem, & *Gisbertum auf den Berge*, Commendatorem, ut adpellant, in *Othmarschen*, nec non Viri antiquitate generis & eruditione ac Scriptorum multitudine nobilis *Johannis à Munster in Vortlage* prope *Lengericam* in Comitatu *Tecklenburgensi* Filiam. A teneris hic unguiculis consecratus studiis & missus est deinceps *Steinfurtum*, *Lugdunum Batavorum*, *Franequeram*, *Groningam*, & *Trajectum ad Rhenum*, gavissusque fuit inter alios summos viros etiam *Doctoribus Salmasio*, *Heinsio*, *Grotio*, *Vossio*, *Boxhornio*, *Scriverio*, *Borgesio*, ac similibus. Anno ætatis *XVIII.* in comitatu illustris fœderatarum Civitatum *Belgicarum* Legati adivit *Galliam*, ibique per aliquod tempus in *Aula regia* commoratus est. Receptis deinde summis in utroque jure honoribus redux in *Patriam à Comite Bentheimico* primo in numerum *Consiliariorum* cooptatus, simulque *Aulæ* *Judex* constitutus, mox etiam post obitum Parentis in ejus locum *Secretioribus Consiliis* adhibitus, ac *Cancellarius* creatus fuit. In hac dignitate ab anno *CIO IOCLI.* usque ad annum *CIO IOCLXVII.* non sine summo honore & gratia permansit, usque dum ob inconstantiam Domini sui, *Ernesti Guilielmi*, *Comitis Bentheimici*, proximo anno pontificia *Romanensium Sacra* amplexi, omniaque vehementer instinctu *Monasteriensium* non sine subditorum gravissimo luctu & mœrore turbantis, è patria discedere maluit, tantæ

videlicet, & adhuc majoris calamitatis ac turbarum impendentium pertæsus. Descripsit illas præter alios *Johannes ab Alpen* in Vita Christophori Bernhardi, Episcopi Monasteriensis; ubi Libr. VI. num. 28. pag. 88. Tom. II. de istis agit. At minori partium studio omnibusque cum circumstantiis hæc omnia enarrantur in Libro, cujus Titulus est, *Illustrissimorum quatuor Comitum Bentheimensium Clamor ad Cælum*, qui Vesaliæ in Fol. apud Andream Lupium A. MDCC-LXXXVII. impressus, etiam hic Duisburgi & Francofurti ad Mœnum prostrare dicebatur. In hoc amplo satis Volumine non modo aliquoties hujus *Arnoldi Gisberti Pagenstecheri* fit mentio, ex qua fides in Patriam, ipsumque illustrissimum Comitem, ejusque legitimam Uxorem & Liberos luculenter elucet, sed etiam non pauca occurrunt studio & labore ipsius confecta. Relicto itaque sponte natali solo, & summis, quas ibi administraverat, dignitatibus A. MDCC-LXVII. huc in Cliviam nostram se cum tota familia contulit, statimque à potentissimo Electore Brandenburgico, ac Duce Clivenfi, Friderico Guilielmo Magno, in numerum Consiliariorum receptus, & Legatus perpetuus, qui in Aula Neoburgica, quæ tum Dusseldorpii commorabatur, resideret, creatus, simul etiam Academiae hujus Duisburgensis Curator constitutus est. Ob ultimam hanc dignitatem evenit, ut heic Duisburgi Dusseldorpio scilicet vicinæ domicilium figeret. Duas uxores habuit, primò *Annam Elisabetham de Volckershausen*, Viri nobilis, Johannis de Volckershausen, Domini in Volckershausen & Duncum, & Adelgundæ de Werdum Filiam; ex quo matrimonio, nobilissimas cognationes & affinitates Werdumorum, Beningarum, Beverorum de Langen, Etzbachiorum, Onstarum, Tammingarum, Welefeldiorum, Nobilium de Hanen, ut etiam de Diepenbroek, similibusque generosarum familiarum apud Frisios & Bentheimenses ei contrahente, inter plures alios liberos natus est *Ernestus Philippus Pagenstecherus*, de quo in ipsa Oratione nonnulla jam diximus; deinceps vero hac priore Uxore anno MDCC-LV. mortua alteram *Barbaram de Rodenberg*, defuncti Collegæ nostri

nostri

nostri Aviam, Diderici de Rodenberg Civis & Magnarii Vefaliensis, nec non Susannæ de Beyer Filiam, illi similiter nobilissimas in Clivenfi tractu alibique Beyerorum, Rodenbergiorum, Bachmannorum, Raesfeldiorum, Motzfeldiorum, aliorumque similibus plurimorum familias sanguine vel affinitate conciliantem. Ex hac præter tres alios liberos ei præcipue nati fuerunt *Alexander Arnoldus* Nostri Pater, & Patruus *Guernerus Justinus Pagenstecherus*. Mortua illa fuit heic Duisburgi A. MDCLXXXVII. die xv. Sept. & in templo Salvatoris sepulta, cujus lateri mox Maritus, ipse videlicet *Arnoldus Gisbertus* sequente anno defunctus, in eodem sepulcro appositus est. Utrique Parenti sequens Epitaphium confecit, ac cippo sepulchrali insculpendum curavit pius filius modo memoratus *Guernerus Justinus*, Procancellarius deinceps Hassiacus, ut ipse in MSto de Pagenstecherorum gente & familiis cap. XII. commemorat :

STA. VIATOR.

ATQUE. EX. PRAETERITIS. DE.
FUTURIS. JUDICA.

REPERIUNTUR. HIC.

OSSA. CINERESQUE.

PIE. DEFUNCTORUM. CONJUGUM.

VIRI. DUM. VIVERET. AMPLISSIMI. STRENUI.
ET. PRAENOBILISSIMI. DOMINI.

DNI. ARNOLDI. GISBERTI.
PAGENSTECHE RI.

JC. TI. CONSILIARII. BRANDENBURGICI,
ET. LEGATI. RESIDENTIS. AD. AULAM.
NEOBURGICAM. NEC. NON. ACADEMIAE.
DUISBURGENSIS. CURATORIS.

ANTEA.

ANTEA.

CONSILIARII. INTIMI. CANCELLARII. ET.
JUDICIS. AULICI. BENTHEIMIENSIS.

NATI. BENTHEIMI. A. D. KAL. AUG. M. D. C. X. V.

DENATI. DUISBURGI. A. D. IV. KAL. JUL. M. D. C. L. XXXVIII.

UT. ET.

AMPLISSIMAE. PRAENOBILISSIMAE.

ATQUE. ORNATISSIMAE. MATRONAE.

DŃAE. BARBARAE. DE.
RODENBERG.

NATAE. VESALIAE. A. D. XVIII. KAL. FEBR. 1639.

DENATAE. DUISBURGI. A. D. XVII. KAL. OCTOB. 1687.

JUCUNDAM. EXPECTANTES.

RESURRECTIONEM. QUAM. JUDEX. UNIVERSUS.
IPSIS. BENIGNE. CONCEDET.

AMEN.

Hæc paulo prolixius de vita, fatis obituque hujus *Arnoldi Gisberti Pagenstecheri* adjicienda censuimus, quoniam ejus, ut & *Alexandri Arnoldi*, nec non *Henrici Theodori*, defuncti Collegæ nostri, hoc est, Avi, Filii & Nepotis, notitia paulo uberior etiam ad historiam hujus Academiæ pertinere videtur. Præter narrationem *Gueneri Justini Pagenstecheri* de hoc Parente suo manuscriptam, extant etiam *Joh. Jac. Gantesvileri* S. Th. Prof. Duisb. Programma de eodem, Cal. Jul. 1688. *Johannis de Blecourt*, Pastoris Duisb. Reichpredigt über des Hrn. Arnoldi Gisberti Pagenstechers Absterben; *Hermannii Honni*, Rect. Sch. Duisb. Lebens- und Todes-Gedanken bey dem sehl. Hintritt des Hoch-Edlen, Best- und Gestrengen Hrn. Arn. Gisb. Pagenstechers &c. nec non Hrn. *Johan Adolfs von der Reck* Cypressen-Blat wegen Absterben der Fr. Barbara von Rodenberg.

Pag.

Pag. 12. lin. 19. *Guilielmum Jacobum, virum manu strenuum &c.* Is Arnoldi Gisberti ex Barbara Rodenbergiâ filius natus maximus, & Alexandro Arnoldo Fratre suo biennio major, natus erat Bentheimii Anno MDC LXVII. die 7. Aug. Primo amplexus Palladem studiis operam navabat Duisburgi, Leidæ, Groningæ & Trajecti Batavorum, sed deinceps militiam secutus Electori Brandenburgico, ac porro Regi Daniæ inservivit, ad Optionis seu Locum tenentis, ut appellam, dignitatem promotus, altiores etiam gradus brevi meriturus, nisi Oldenburgi inter præsidarios milites ardenti febre correptus, & in flore ætatis, Anno MDC LXXXV, 2. Januar. vitæ XXVIII. extinctus fuisset.

Ibid. lin. 22. *Guernerum Justinum procreavit.* Hic jam supra nominatus Arnoldi Gisberti ex Rodenbergia filius natus minimus, & defuncti Collegæ nostri Patruus, in primis etiam insignem promeretur laudem. Natus est hic Duisburgi die XXIII. Decemb. Anno MDC LXXI. ac mature studiis consecratus rudimenta deposuit sub *Joachimo Neandro*, tunc Scholæ Düßeldorpiensis Moderatore, ac postea apud Bremenses sacrorum Oraculorum Interprete, celebri illo piorum Canticorum Auctore. Hic Duisburgi deinceps eadem studia continuavit, ubi d. XIII. Sept. MDC LXXXVI. ad publicas Lectiones promotus est, ibidemque sub Fratre suo *Alexandro Arnoldo*, sicut deinceps Francofurti ad Oderam, Halæ Saxonum, & Regio Monte in Borussia, ductu illustrium virorum *Henrici Cocceji*, *Samuelis Stryckii*, aliorumque egregia juridicæ doctrinæ incrementa cepit. Amabat autem præter hanc regiam, ut a Platone vocatur, scientiam etiam Humaniora, in primis Heraldica, Historica, Genealogica, ac similia studia. Videtur sane hæc causâ fuisse, cur luculentam de universâ *Gente Pagenstecherana* Commentationem magno studio & labore concinnaverit, quæ ob multa singularia ad has & vicinas regiones, in primis ad Westphaliam, earumque familias & superiorum temporum historiam illustrandam pertinentia mereretur, ut publica luce donata prostraret. Ex ea præcipue pauca aliis innumeris rebus

G

&

& personis omiffis decerpsimus. Post varia itinera per Belgium, Germaniam, Poloniam, Boruffiam, Bohemiam & Daniam instituta redux huc Duisburgum fummos in utroque Jure honores A. c10 10c xcv recepit; ac primo quidem Caufarum Patronum apud Clivenfes fere per biennium, deinde publicum Juris Doctorem in Athenæo Steinfurtenfi per feptennium fingulari cum laude egit, multis fimul negotiis aulicis, Legationibus, aliisque magni momenti rebus expediendis interea adhibitus, donec A. c10 10cc l11 a Sereniffimo Haffiæ Landgravio Marpurgum primò ad publici Profefloris & Confiliarii, deinceps etiam omiffa docendi neceffitate ad Procancellarii dignitatem vocaretur. Ejus diligentiae & eruditionis monumenta extant non pauca. Obit tandem Marpurgi ante decennium, anno nimirum c10 10cc xl11, poftquam ex duplici matrimonio, cum *Johanna Dorothea Winckelfia*, eaque vero defuncta cum *Anna Magdalena Jungmannia* contracto, duodecim Liberorum parens effet factus, quos omnes, natasque hinc affinitates commemorare prætermittimus. Ut nec illa, quæ de quibusdam fequioris fexus in ipfa oratione, aut quæ de *Ernefto Philippo*, Alexandri Arnoldi Fratris germano, ejusque pofteris diximus, hic uberius illuftranda fumemus, contenti de præcipuis defuncti celeberrimi Collegæ noftri Majoribus in recta fere tantum, ut ajunt, linea quædam heic adjeciffe, licet alia quoque plurima infigne decus huic genti afferentia fuperfint.

Pag. 13. lin. 1. *Joanne Pagenftechero non folum eadem Cancellariatûs dignitate &c.* Proavus hic Antecessoris noftri nuper defuncti, vir plane infignis, præcipua ulterioris *Pagenftecherorum* dignitatis fundamenta jecit, fimulque Majoribus fuis per fe jam longo temporum tractu in Dicecefi Monafterienfi honeftiffimis lucem addidit ampliorem. Natus is erat *Warendorpii* (municipium illud in ditione Monafterienfi non poftremum eft) Ao. c10 10 lxxv circa Pentecosten, Patre *Guverno*, ibidem Confule. Poftquam acquifita multarum artium, inprimis vero Jurisprudentiæ infigni notitiâ Doctoris titulum habita folenni Difputatione Marpurgi receperat,

rat,

rat, proximo anno Steinfurtum vocatus fuit, ut ibidem in Arnoldino Juris doctrinam publice profiteretur; quod tanta diligentia & gravitate præstitit, ut post octennium in ea statione feliciter transactum Anno MDCCX ab illustrissimo Bentheimensium Comite Arnaldo Jodoco Bentheimium in aulam arcefferetur, splendidam Consilarii, nec non Judicis Aulici & Cancellarii personam gesturus; quod per plurimos annos summâ cum integritatis & prudentiæ gloria præstitit, donec Ao. MDCC L die XXVII Decembris ex novi Calendarii ratione, ætatis anno LXXVI moreretur. Uxorem is duxerat MDCC IV, cum adhuc Steinfurti Juris Professorem ageret, *Annam Lölevinckiam*, Consulis & Patritii Steinfurtensis *Georgii Andreæ Lölevinckii* filiam, & *Andreæ Lölevinckii*, ibidem Consulis Anno MDCC XXX & circa Monasteriensium Anabaptisticorum tumultuum tempora, neptem; cujusque Avia materna *de Bentheim* dicta ab illustrissimo Bentheimensium Comite *Eberwino* ex matrimonio circa annum MDCCC L ad morganaticam contracto genita fuerat una cum Fratre, unde omnes *Bentheimiorum* in Transilvania, Comitatusque Bentheimensi & Tecklenburgensi Familiæ originem traxerunt. Obiit vero ista superius memorata *Anna Lölevinckia*, Antecessoris nostri Proavia, quinquennio post Maritum, Ao. nempe MDCC LV, d. IIII Aprilis, cum jam per septennium manuum pedumque usu capta decubisset, quæ calamitas honestissimæ huic Matronæ contigerat ob terrorem injectum, cum circa finem belli tricennalis Germanici, anno nimirum MDCC XLVIII, die XXIII Aprilis vidisset, optimum conjugem suum *Johannem* hunc *Pagenstecherum* à prædantibus Suecicis militibus ex Vechtenfi Monasteriensium oppido in Bentheimicam ditionem irrumpentibus, eorumque Duce *Hans Smael* dicto, intempesta nocte captivum ex lecto violenter abripi, & sine omni vestitu equo impositum barbare abduci, ædibus totis non sine insigni bonorum jactura penitus spoliatis. Nati vero ex hoc ei matrimonio octo erant utriusque sexus Liberi, quorum tertius *Guernerus*, quartus *Andreas Christianus*, uterque etiam

ibidem in Oratione nostra memoratus, quintus vero *Arnoldus Gisbertus*, clarissimi quondam Collegæ nostri Avus, fuit. Reliquit etiam hic *Johannes Pagenstecherus* quædam ingenii & eruditionis monumenta. Ejus enim *Disputationes testamentarias*, Steinfurti cum adhuc commoraretur, conscriptas, deinceps edidit pius nepos *Alexander Arnoldus* in unum fasciculum conjectas, velut à Cl. *Isinckio* in Oratione funebri hujus posterioris memoriæ consecrata memoratum esse recordor; adeo ut hic tantus vir ad *Mimigardiam doctam* quoque referri mereatur, quam optimus & honoratissimus senex *Jodocus Hermianus Nunningius*, Canonicus Fredensis, multisque aliis dignitatibus, sed adhuc magis candore & eruditione fulgens promisit. Hanc utinam cum reliquis Monumentorum Monasteriensium partibus, scriptisque similibus publicæ luci expositam videremus.

Ibid. lin. 11. *Sed Guernerum etiam generavit, &c.* De hoc *Guernero Pagenstechero*, Johannis Filio, & Arnoldi Gisberti Fratre, ut leviter à linea recta deflecentes pauca adjiciamus, operæ videtur esse pretium. Natus is erat Steinfurti A. 1715 10c 1x, die 24. Aug. Literis & imprimis Jurisprudentiæ Lugduni Batavorum, Groningæ & Coloniae Agrippinæ operam navavit, & postquam Aureliæ in Gallia summos in utroque Jure honores recepisset per Angliam iter faciens natale solum repetiit, ubi ab illustrissimo Bentheimensium Comite Arnaldo Jodoco Bentheimii & Schuttorfii Judex, nec non Gogravius in Emsbühren primo constitutus, deinde post septennium ab Hermanno, illustr. Limburgensium & Geltmensium Dynasta, ad Satrapæ dignitatem pluresque honores, postremo à celsissima Landgraviatus Hassiaci Gubernatrice Amalia Elifabetha ad supremi Judicis personam Bucholtzii tempore belli tricennalis Germanici sustinendam, aliaque mœnna etiam in Rintelensium Academia obeunda invitatus fuit; quibus omnibus tandem aut abdicatis aut non receptis Steinfurtum in Patriam reverti, ibique cum Prætoris & Gogravii Steinfurtensis dignitate simul ordinariam Juris in isto Athenæo docendi Professionem suscipere maluit, & ad obitum usque retinere,

retinere, quamvis lautissimis conditionibus ad similem stationem in Heidelbergensi, & deinceps etiam in Viadrina Francofurtensium Academia obeundam arcesseretur. Matrimonium inicit hic *Guernerus* cum *Maria Elisabetha Rutgersia*, *Guinandii Rutgersii*, S. Th. D. & in Gymnasio Steinfurtenfi Professoris filia, & *Guinandi* eodem nomine *Rutgersii* nepte, qui Dordraci quondam in Hollandia mercaturam exercens inter cognatos etiam *Janum Rutgersum* illum recensuit, Virum dignitate non minus summa ac Legatione Suecica ad Regem Gustavum Adolphum nomine Ordinum Belgii fœderati generalium, quam eruditione scriptisque auro contra carioribus eminentem, simulque propter sororem *Ermgardin Rutgersiam* *Danielis Heinsii* affinem, & *Nicolai Heinsii* (quanti hi omnes sunt Viri?) avunculum. Ex hoc conjugio octo liberi sunt nati; ex quibus filia natu maxima *Anna Juditha* in matrimonium data fuit *Johanni Bernbardo Wippermanno*, supremo apud Comitem Steinfurtensem Stabuli & Venationum præfecto; ex cujus Cognatis quidam Canonicus, vulgo *Thum-Scholaster*, *Bremæ* fuit *Engelbertus Wippermannus*, vir opulentissimus, qui sine Liberis moriens duo insignia admodum stipendia testamento, Ao. 1710 die XXI, die 8. Jun. condito instituit, cujus unius annuis redditibus quidam ex hac familia orti ad studia sua excolenda maectarentur, alterius vero fructu Juris Professor in celebri quadam Academia gauderet. Illud in Comitatu Lippiaco, hoc in Rintelensium Athenæo fundatum fuit. Constitutionis verba initialia hæc sunt: *Ego Engelbertus Wipperman, Juris utriusque Licentiatas, & Scholasticus Metropolitanae Ecclesie Bremensis, memor infirmitatis mee, & recognoscens, quod homini constitutum sit semel mori, bora autem mortis incerta, sanus quidem mente & animo, sed corpore imbecillis, &c. &c.* Integra testamenti perquam luculenti & ampli verba exhibentur à Viro nobilissimo *Guernero Justino Pagenstechero*, in MS. de Genealogia gentis suæ, cujus jam aliquoties mentionem fecimus. Idem, quæ de *Guernero* isto superiore retulimus, suppeditavit, simulque ad *Joh. Adami Metternach*, Pastoris quondam Steinfurtensis,

Leichen-Predigt, seu concionem funebrem A. CIO IOCLXVIII. in eum habitam editamque lectores ablegat.

Ibidem lin. 14. *Joannes Vinandus genitori suo in munere Professorio suffectus &c.* Hujus quoque memoria hic renovari meretur. Erat ille *Gueneri* paulo ante memorati filius; Anno CIO IOCLXIX. ad d. XII. Febr. in lucem editus, Patrique suo ut in munere Professorio, sic etiam in Judicis aulici, Præturæ, & Consilarii dignitate suffectus est. Quæ munia magna cum laude administravit, donec die XXII. Martii anno CIO IOCLXXXVIII. ccelebs & sine liberis moreretur. Quia legatum, quo ædes suas Athenæo Steinfurtenli donavit, à primario Theologo deinceps habitandas, quædam alia quoque notatu digna comprehendit, ipsa testamenti die VI. Martii A. CIO IOCLXXXVIII. conditi verba huc facientia in perpetuam rei memoriam hic legi volumus. Sunt autem §. 6. talia: Mein gebautes Haus, der daran liegende Garte, und was davon dependiret, samt meiner Bibliothec verehre ich hiesigem Hochgräf. Arnoldino, mit der Condition jedoch, wan die wahre Religion unverfälschet darin profitiret wird, daß selbiges den usumfructum davon haben solle. Wo aber (welches GOTT in Gnaden abwenden wolle) man ein anders erleben solte, vermache ich die Bibliothec der Universitæt Marburg; wo aber auch diese inficiret würde, der zu Leyden in Holland. Das Haus, Hoff und Garte soll an meinen alsdann noch lebenden Cognaten verfallen seyn: Und der älteste Professor Theologiæ hieselbst Haus und Garten ohne Abgang seines Gehalts bewohnen, mit dem Beding, daß er annuatim in mei memoriam eine disputatiunculam oder tractatulum solle in Druet geben, und alle 10 Jahren darab einige fasciculos machen, theils divulgiren, theils bey der Bibliothec hinsetzen. Das Haus und Garte cum ap- und dependentibus (weßhalben sine præacti inquilini onere annuatim der Schul-Rath hoffentlich mit dem Schul-Rentmeister eine Visitation thun wird) propriis suis inquilini sumptibus (dagegen meine wenige suppellectilia im Hause ohne Verspitterung und dahin gebracht werden sollen) wolle in Dach und Fach halten, den Stein aber, worauf

worauf mein Nahm und Ehrendienst samt Wapen zu graviren, und worauf zu exprimiren, daß es eine Borgmans Freyheit feye, soll die Erbschafft bezahlen, wie dan auch die angelegte Farbe mit Oly, welche sie auch dabey zu thun gehalten seyn; alles unter obige Condition zu verstehen. Hucusque verba ista, sicut in MS. Viri excellent. *Guernerii Justini Pagenstecheri*, quod saepe memoravimus, exhibentur; cujus etiam Oratio inauguralis Steinfurti die 21. Jan. 1515 cxcvi. habita conferatur.

Pag. 14. lin. 4. *Abavum memorare Guernerum Pagenstecherum*. Vixit ille circa annum 1515 L. fuitque Consul Warendorpii, in Dicecesi Monasteriensis. Anno ætatis vigesimo uxorem duxit *Catharinam Hesselingiam*, Henrici Hesselingii, Consulis & Patricii Ahufani, Filiam; unde præter alios *Johannes* supra memoratus, Cl. Antecessoris nostri Proavus, est natus. Hujus Guernerii frater *Christianus Pagenstecherus* Hamburgum se convertit, qui ex uxore, quam ibidem duxit, præter filios *Joachimum* & *Henricum* sine liberis iterum defunctos, etiam inter plures filias *Sophiam* generavit, *Alexandro Piccardo*, Evangelico apud Steinfurtenfes Pastori, sed Ao. 1515 lxxx. defuncto, nuptam, unde Filius *Johannes Piccardus*, oraculorum divinorum Interpres Bentheimicus, & *Gualterus Piccardus* Nepos, Pastor Groninganus, ac demum Pronepos *Henricus Piccardus* d. xxv. Mart. 1515 cxxxv. in lucem editus, Dominus in Schlochteren, Colham & Harcksteden, Præfectus hereditarius Cataractarum Delfzylentium, ac Groninga-Omlandorum inter *Amfin* & *Lavicam* Consiliarius & Syndicus, prodierunt. Ceteri *Christiani* illius *Pagenstecheri* posterii Hamburgi restiterunt Lutheri partes amplexi. Ipse circa annum 1515 xx. ibidem decessit.

Ibidem lin. 12. *Etiam Atavum, Tritavum, ceterosque majores per plura jam secula, &c.* Primus omnium de quo aliquid certi atque indubitati referri potest, fuit Consul & Patricius Warendorpiensis (1) *Joachimus Pagenstecherus*, circa annum 1515 ccc lx; quem in Linea, ut vocant, recta

recta & ascendente sequuntur (2) *Johannes* circa annum c10 cccc x. (3) *Balduinus* Ao. c10 cccc l. (4) *Conradus* circa annum ejusdem seculi octogesimum. (5) *Cbristianus* Ao. c10 10 xx. (6) *Wernerus*, paulo ante memoratus, circa annum c10 10 l. (7) *Johannes*, natus c10 10 lxxv. (8) *Arnoldus Gisbertus*, Ao. c10 10c xvi. in lucem editus. (9) *Alexander Arnoldus*, Ao. c10 10c lxx. genitus; & tandem (10) HENRICUS THEODORUS, defunctus Collega noster in hoc ordine decimus. A prioribus variae etiam familiae propagatae fuerunt, quarum nonnullae in Dicecesi Monasteriensi remanserunt, Romanensium Sacris addictae, aliae Hamburgum concesserunt, Osnabrugam, locaque vicina, Lutheri opiniones amplexae. Nobis hic de *Linea Pagenstecherorum Reformata*, unde Noster ortus, quaeque maxime honore, dignitatibus & meritis in rempublicam tam civilem quam literariam eminuit, omnis praecipue sermo fuit, sic tamen, ut pauca tantum e pluribus decerpemus. Ceterum ordinem seriemque *Pagenstecherorum* paulo ante a nobis designatam etiam paucis exhibet Vir Pl. rev. *Johannes Bernhardus Grimmelius*, Oratione de Ufu & Abusu Philosophiae, Burgo-Steinfurti A. c10 10cc xxxi. edita; ubi quae pag. 22. & 23. dicuntur, cum his conferenda sunt, cum & Noster jam defunctus Collega ibidem inter alios commemoretur.

Pag. 24. lin. 9. *Viderat Trajecti ad Rbenum, &c.* Quamquam hoc ferri posse videtur, cum in ea Urbe Matertera hujus elegantissimae *Scherpenzeliae*, Virgo honestissima omnibusque cum pietatis tum ceterarum virtutum ornamentis conspicua, *Johanna Ten Haaff*, deinde vixerit ac consenuerit, cujus ipsa vel potius ejus Liberi ex asse heredes sunt postea facti, quamque invisere non raro solebat, tamen quod eo tempore *Suolla in Transilvania* apud Materteram jam nominatam, ut postea accepimus, degerit, cum eam prima vice conspiceret celeberrimus Collega noster nunc defunctus, illud majoris certitudinis causa hic paucis monendum esse duximus.

Pag.

Pag. 32. lin. 23. *In Specimine nostrarum Emendationum ad Guntberi Ligurinum, &c.* Vide illic Cap. III. à pag. 73. usque ad 87. insertam Epistolam nostram ad Ipsum conscriptam, in qua multa non solum ipsius *Guntberi*, sed *Flori* etiam, *Ciceronis*, *Nazarii*, *Pacati Depranii*, *Manilii*, & *Ovidii Nasonis* Loca, eaque nonnulla desperata emendare studuimus, ne de aliis hujusmodi mutuae familiaritatis monumentis loquar. Et quoniam talibus deliciis, dum in vivis erat, oblectabatur, nunc quoque in harum Annotationum fine, tum moris nostri ac consuetudinis servandae, tum Ejus amicitiam etiam post obitum hoc simul *μνημοσύνη* honorandi causa, pauca nova memorabilium Emendationum exempla adjiciam, & quidem talia, qualia ob dudum desperatam locorum restitutionem vix unquam expectari posse creditum est; qualiaque jam multa diversis saepe Scriptis produximus, & adhuc pene innumerabilia sunt in promptu. OVIDIVS paulo ante nominatus *Metamorph. Libr. VIII. v. 284. & seqq.* de Apro Calydonio, quem Diana neglectus sui poenam exigens immiserat, sic canit:

Sanguine & igne micant oculi, riget ardua cervix;

Et setae densis similes bastilibus borrent:

* *Stantque velut vallum, vel ut alta hastilia setae.* *

Fervida cum rauco latos stridore per armos

Spuma fluit: dentes aequantur dentibus Indis.

Fulmen ab ore venit: frondes adflatibus ardent.

Secundus tertiusque loci citati versus intolerabilem *ταυτολογίαν* continent; ut mirum non sit, non modo Nic. Heintium, virum egregium, ita facere solitum, sed etiam alios alterutrum obelo configere. Hic verò videas diversum doctorum hominum palatum. Heinsius, cui vox *vallum* benè sapiebat, utpote ex earum numero, quae ei salivam movent, tertium versus retinendum, secundum verò *Et setae densis, &c.* ejiciendum censet. Nec alterius sententiae fuit vir summus J. Frid. Gronovius *Libr. III. Observat. Cap. 18*, ubi

H

etiam

etiam *vallus* vel *valli* reponi malebat. Sed hoc parum refert. Rectè vero, ne tot cognatæ voces incite iterarentur, è MSS. *ardua & densis* præ *horrida & rigidis*, ut in quibusdam fuit, probata sunt. Si etiam loco τῶν *ardent* in fine legeretur *arent*, ut Nic. Heinsius divinabat, non displiceret. Contra Cel. Petro Burmanno alius hic gustus est; cui verba *bastilibus horrent* tantæ sunt deliciae, ut nequitiam ab hac lance videantur excludendæ. Mavult itaque versum posteriorem *Stantque velut vallum, &c.* relegari; quia tam pertinaciter contenditur alterutrum, contra jus fasque tamen, abigendum. Sed si *horrere* eo sensu tam latinè dicitur, non minus etiam voces *vallum & vallare* isto sensu eleganter adhibentur. Pontic. Libr. I. Epist. II. Ὑ. 23. *Tecta rigent fixis veluti vallata sagittatis.* Confer. Gronovium l. c. nec non Nic. Heinsium ad Ovid. Epist. Heroid. IV. Ὑ. 159. Amor. Lib. I. El. XIV. Ὑ. 15. & Fastr. Lib. III. Ὑ. 449. Ac nescio, an non in hoc posteriori major sit elegantia, quam in altero. Non mirum itaque, cum Heinlio Gronovioque facere Joh. Guiliel. Capoferreum. Idem jam olim senserat Andr. Naugerius; qui tamen æque ac Herc. Ciofanus utrumque versum pro Ovidiano longe cautius agnoscit, etsi ob solam evitandæ tautologiae necessitatem, cum medicina deesset, alterutrum repudiandum censeat. Indicat nempe hoc ipso vir optimus, se credere revera, in alterutro grande, sed incurabile ulcus esse, infelicibus asteriscis in margine lectori significandum. Et ita est. Uterque versus genuinus est, & si vulnus curetur, ob eximia verba totiusque structuræ imaginem Nafone dignissimus. Posterior nempe, seu tertius versus solus in his verbis, *vel ut alta bastilia setæ*, sceleratè corruptas ac interpolatus est, novumque mihi dat præterea argumentum, ut crebro notavi, in hujusmodi vitiosis repetitionibus ferè semper posteriores interationes ex corruptione fluxisse. En verò genuinam Nafonis scripturam. Emenda mecum feliciter ita:

*Sanguine & igne micant oculi, riget ardua cervix;
Et setæ densis similes bastilibus horrent,*

Stant

Stantque velut vallum, velut edita in histrice tela.

Fervida cum rauco latos stridore per armos

Spuma fluit: dentes aquantur dentibus Indis.

Fulmen ab ore venit: frondes adflatibus ardent.

Hanc verissimam Poëtæ scripturam fuisse affirmare non erubesco, qua nihil elegantius ab eo proferri potuit. *Tela edita*, id est, in altum erecta. De *histrice* omnia sunt nota, deque ejus feris instar acutissimorum telorum hastiliumve toto tergo editorum & semet erigentium. Vide Idyllium II. Claudiani de *Histrice* data opera conscriptum, ubi setæ ejus vocantur *tela*, *jacula*, *hastilia*, *missilia*, & *Y. 10.* pari colore dicitur: *Stat corpore toto Silva minax, jaculisque rigens in prælia crescit Picturata seges.* Calpurnius Ecl. VI. *Y. 13.* *hirsuta spinosior histrice barba;* ubi etiam in quibusdam MSS. vox *histrice* in *hostice* erat corrupta. Hic vero five ex genuino *tela* fuerit exigua mutatione *setæ*, & ex *histrice* totidem literis *hastilia* corruptum, five illud postea à mangone adjectum, postquam ex *histrice tela* esset literis aliquot abbreviatione elisis *hastilia* depravatum, facillimè ejusmodi ulcus irrepere potuit, quod nunc funditus sanatum esse nemo in hac arena versatus & sincere judicans dubitabit. Quoniam eadem vox *tela* præter plures alias etiam corrupta est in desperatissimo SILII ITALICI loco, eum hic omissis similibus aliis tempestive emendabo. Verba Poëtæ Libr. XVI. *Y. 558.* & seqq. sic hodie leguntur:

Tum jaculo petiere decus, spectacula Circi

Postrema, & metæ certarunt vincere finem

*Burrus avis pollens, quem misit ripa metalli, **

Qua Tagus auriferis pallet turbatus barenis,

[*Accola Burrus avis majorum & stemmate clarus,*]

Et Glagus, insignis ventos anteire lacerto, &c.

Describuntur eo libro ludi & certamina, quæ Scipio in honorem Patris Patrique sui ad tumultum eorum in Hispania celebra-

branda curavit. Hoc verò loco describitur certamen, quod in sagittis mittendis consistebat, ultimum. Versum quintum *Accola Burnus avis, &c.* cum ob tautologiam, tum ob sensus absurditatem, in novissima Editione Cl. Drakenborchii ejectum videmus, licet in MSS. plurimis ac editionibus reperiatur, præter Puteaneum & Oxonium. Alii damnarunt tertium versum, *Burrus avis pollens*, cujus hemistichium *quem misit ripa metalli* similiter ineptum & sibilo dignum est. Audiamus ad eum notata verba Nic. Heinsii & Drakenborchii. *Hunc*, inquit ille, *versum Puteaneus agnoscit, sed ejus loco ejecit illum*. Accoleo Burnus avis majorum & stemmate clarus. *Accedit Puteaneo Oxonius quoque, nisi quod in illo Burrus sit*. Drakenborchius hæc deinde addit: *Uterque versus, & quem Msti, & quem vulgati libri agnoscunt, abest à priscis editionibus, Romana principe, Mediolanensi, Marsi & Martini Herbi-polensis. Primus vero Nicander in Juntina illum, quem cum Heinsio hinc ejecimus, protulit. Qui vero ex Mstis revocatus est, nec Marso ignotus fuit. Nam ex eo voces Burnus & avis exponit, idque ante vocabulum versus seq. pallet, cum subditicius versus, in quo eadem sunt voces, versu sequenti postponatur. Verum ne sic quidem locus integer est. Quid enim est ripa metalli? aut quis ita loquitur pro ripa, in qua aurum reperitur? Vides hinc utrumque, & tertium & quintum, loci citati versum in MSS. Codicibus fuisse omnibus, uno alteroque excepto; Romanæ principis editionis auctorem vero alterum ejecisse, quam deinde nonnullæ veteres secutæ sunt temere. Nic. Heinsius etiam suo more, ubi desperata occurrunt, & quibus medicinam afferre nequit, nec ab alio afferri posse credit, ejecit quintum, quia is scedior apparebat tertio. Sed uterque genuinus est, non subditicius, verum gravissime corruptus, & ab interpolatore scedè contaminatus. Recte sensit Doct. Drakenborchius, ineptè in tertio versu esse dictum *quem misit ripa metalli*. Nemo ita loquitur, modo latine loqui didicerit, ad tale quid experimendum. Burrus ille, qui præmium in hoc certamine obtinuit tanquam victor, qualis mox *Y. 568.* describitur, etiam laudari*

hic

hic ob artem, non ob solam originem debebat. Et fecit hoc sane Silius Italicus, ut mox videbimus, Poëta fatis prudens, & si per sanctissimos dominos Librarios liceat, minimè ineptus. Hæc itaque verba *quem misit ripa metalli* mendosa sunt sine controversia. Porro in quinto versu audacter nunc, non sine insigni omnia planè perdendi licentia, & consuetudine, cui fortiter & cordate resistendum est, perniciosissima, ejecto, sed restituendo in ordinem suum, priora verba *Accola burnus avis*, vel *Accola burrus avis* similiter fæde depravata sunt. Nam vox *avis* jamjam de Burri majoribus præcessit, & verba ipsa inepta, absurda, *ταυτολογίας* plena, ac simul sine sensu sunt. Uterque versus sic funditus sine dubio emendandus, ac totus locus ita legendus:

*Tum jaculo petiere decus, spectacula Circi
Postrema, & metæ certarunt vincere finem
Burrus avis pollens, quem missis figere telis,
Qua Tagus auriferis pallet turbatus barenis,
Laudabant quidvis, majorum & stemmate clarus,
Et Glagus, insignis ventos anteire lacerto, &c.*

Quis de tam capitali iterum restitutione dubitare potest, si omnium literarum apicumque similitudinem cum depravata lectione vulgata conferat? Quis hoc casu contigisse putet, ut pro corruptis illis *misit ripa metalli* restitutum à nobis fuerit tanta scripturæ similitudine, *missis figere telis*, & deinde pro *accolabur nysavis* felicissimè *laudabant quidvis*, vel litera initiali, ut solet, ommissa, *audabant quidvis*? Manifestum est, ex *missis* fuisse *misit*, ex *figere telis*, vel convulsis syllabis ex *fige retelis* fuisse *ripa metalli* corruptum & interpolatum; deinde verò ex *audabant quidvis* ineptum illud fabricatum *accola burnus avis*. Et vide jam, quam elegans & opportunus sit sensus nexusque. Burrus, inquit, avis pollens, & stemmate majorum clarus, quem laudabant homines in Hispania, unde scilicet ipse erat, quod tanta peritia in arte jaculandi esset, ut quidvis telis missis figere posset. Quid cla-

rius, pulchriusque fingi potest? *Laudabant* sc. multi homines. Sic idem Silius Libr. II. v. 410. & 411. *Ostentant, salutant*, eadem voce *homines* subintellectâ, & passim alibi, ut & ceteri omnes. Sic eodem Libr. II. v. 126. ut & alibi versu interposito sæpe orationis nexum continuat, ut hoc loco. Alioquin etiam Libr. VIII. v. 385. dixit *avis pollens*. Viden' itaque, locum conclamatum & depositum nunc tandem plene curatum esse? In eadem ludorum & certaminum narratione Lib. XVI. v. 506, paulo scilicet ante, male etiam in SILIO legitur:

*Nec jam quem sequitur tantum, sed prima coronæ
Spes trepidat tantis venientibus Eurytus alis.*

Agitur de certamine currendi. Vitium orationi inesse nemo sanus dubitaverit. Quam ineptum illud est *venientibus!* Nic. Heinsius ulcus aliquod sentiens divinabat, *tactus venientibus Eurytus alis*, vel *tantis eventibus Eurytus ales*, quod ultimum Drakenborchio arridet. Sed hoc sane est corrupta ulterius corrumpere, & ex suo ingenio interpolare. Et quomodo tanti eventus alterius possent dici, cum revera non evenerit, ut alter ille Theron vinceret, sed Eurytus? Omnino legendum est literarum apicibus paulisper mutatis hoc modo:

*Nec jam quem sequitur tantum, sed prima coronæ
Spes trepidat tantis conterritus Eurytus alis.*

Eurytus, qui sperabat, se victorem fore omnium in hoc cursu, conterritus erat alis tantis, tanta celeritate Theronis, qui non modo ei, quem proxime sequebatur, antevertere & antevolare velle videbatur, sed etiam ipsi Euryto, qui jam inter currentes primus erat. Tantus erat impetus Theronis, ut pene Eurytus jam multum præcedens conterreretur, ne præmium perderet & vinceretur. Amat hanc vocem *conterritus* Silius. Sic Libr. VI. v. 224. *conterritus alte Immensum atollit corpus*. Confer. Lib. XII. v. 542. XIV. v. 165. & 319. XV. v. 11, 293, 454. XVII. v. 285 & 523. alibique. Virgil.

gil. Æn. Lib. III. v. 597. *paullum aspectu conterritus hæsit.* Jam vero vide scripturam vocum *conterritus & venientibus*, & similitudinem omnium apicum in libris MSS. vetusto caractere Longobardico exaratis agnosce, si hujus rei gnarus es. Neque enim hæc rudem, & obtusi ingenii mentisque judicem requirunt. Sed missis nunc tot ulceribus, quæ in Silio sunt, verè Chironiis, ad carcinomata Ovidiana revertamur. Talia enim hic pauca tantum obiter tangemus ac sanabimus, ut appareat, adhuc innumera desperate laborantia sanari posse, & satis lectionum variantium esse, frustra etiam sperari meliores, nisi iis opibus, quas tanta jam copia habemus, utentes rem alia via, quam hæctenus factum est, aggrediamur. Quid enim prodest, ut hiantibus pueris similes expectemus, quæ frustra ad finem usque mundi expectabuntur, & nos à magna crepantibus, vanamque religionem simplici ac talium ignaræ plebi injicientibus deludi patiamur? Ex sexcentis hujusmodi Chironiis OVIDII ulceribus adhuc unum modo alterunve hic attingam. Cum de Apro Calydonio egerit superior locus, ob similitudinem materiæ consideretur nunc hic quoque ex Epistolæ XX. ubi Acontius ad Cydippen v. 101. sic scribit de Dianæ iracundia:

* *Testis erit Calydonis aper. nam scimus, ut illo
Sit magis in natum sæva reperta parens. **
*Testis & Actæon, quondam fera creditus illis,
Ipse dedit leto cum quibus ante feras.*

Damnavit etiam Nic. Heinsius prius istud distichon, velut spurium. At illum deterrere debuisset initium proximi *Testis & Actæon*; ubi ipsa copula & clare indicat, jam aliud exemplum de Dianæ iratæ violentia præcessisse; quale illud apri Calydonii fane insigne erat. Somnium est inane de Librariis talia inferere volentibus. Sed locus, dicit aliquis, adeo corruptus est, mancus alicubi etiam mutilusque. Imo verò ipsa illa corruptio indicium est, distichon esse genuinum. Novorum versuum faber enim versus cudisset ad minimum sibi sensu constantes, qui hic plane perversus est. Apri enim

enim violentia exaggeranda erat supra Althææ matris in filium Meleagrum atrocitatem, non vice versa. In MSS. nonnullis erat *nam scimus*, in aliis *nos scimus*, *si scimus*, *sic scimus*. Quidam *sic sævus* paulo melius habebant, vel *scit sævus*. In Puteaneo erat literis quibusdam initio erasis, *Testis erit lydon ap.* Scripsit Auctor, ut mutatione exigua emendamus:

Testis erit Calydonis aper, tam sævus, ut isto

Vix magis in natum sæva reperta parens.

Testis & Actæon, quondam fera creditus illis,

Ipse dedit leto cum quibus ante feras.

Nihil liquidius. Testis, inquit, erit Calydonius aper, quæ sæva bestia vix mater Althææ sævior fuit, quæ proprium filium Meleagrum fatali stipite in ignem coniecto interemit. Quid illis numeris, tum repetitione *sævus*, *sæva* suavius? Sic pari Venere etiam vox *fera* & *feras* in proximo disticho iteratur. Restitui vero *isto* pro *illo*, ne hujus Epistolæ tria vicina hexametra eadem voce *illa*, *illo*, *illis* finiantur; quæ scabie nihil infulsius foret & putidius. Nota vero tota est fabula de apro Calydonio, de Oeneo rege, uxore Althææ, & Meleagro filio. Vis iterum stupendæ corruptionis & interpolationis exemplum, & tamen mox antiquæ, ut puto, sanitati restituendum videre? En locum apud eundem OVIDIUM Metam. Libr. XV. v. 422. ubi Pythagoras in aurea illa oratione post multa alia præclara sic de interitu urbium introducit loquens:

- - - *Sic magna fuit censuque virisque,*
Perque decem potuit tantum dare sanguinis annos,
Nunc humilis veteres tantummodo Troja ruinas,
Et pro divitiis tumulos ostendit avorum.

* Clara fuit Sparte: magnæ viguere Mycenæ:

Nec non Cecropiæ, nec non Amphionis arces.

* Vile solum Sparte est: altæ cecidere Mycenæ.

* Oedi-

* *Oedipodionia* quid sunt nisi nomina Thebæ?

* Quid *Pandionia* restant nisi nomen Athenæ?

Omnes quinque posteriores versus primum à Nic. Heinsio, deinceps quoque à Petr. Burmanno contra omnes MSS. aliud plane indicantes, & velut alta voce clamantes, damnati, ac propterea uncinulis inclusi sunt. Et sane ita Pythagoras loqui nec potuit, nec debuit, cujus tempore hæ urbes, & inprimis Athenæ ac Sparte, adhuc florentissimæ erant. Interim Heinsius de falsitate horum versuum non ita certus erat, quin adhuc dubitasse videatur; unde versu penultimo *fabula* recepit pro *nomina*, quod posterius est in MSS. omnibus præter duos, ac postremo versu divinavit *Quid Pandionis restat nisi nomen Athenis*. Sed quid juvant ista ad sanitatem recuperandam? cum Pythagoras nequam sic loqui potuerit absque impudenti mendacio & ἀπιστοσίᾳ. Versus hi horrendo quidem modo corrupti & insulse interpolati sunt, sed revera tamen genuini omnes, quod ipsa conversio orationis, & oppositionis gratia venam prorsus Ovidianam sapiens adhuc manifeste indicat. Versu tertio vox *tantum* asperrimo sono radit aures, cum jam paulo ante in præcedente occurrat. Multas & magnas ruinas Trojæ post tot secula superfuisse, cum Pythagoras viveret, etiam falsum est. Latet & ibi menda. Sexto versu par ille est Metam. Lib. VII. v. 230. *Nec non Peneæ, nec non Spercheides undæ*. Ego totum locum sic à manu Nasonis profectum esse nullus dubito:

————— sic magna fuit censuque virisque,
 Perque decem potuit tantum dare sanguinis annos,
 Nunc humilis veteres quasdam modo Troja ruinas,
 Et pro divitiis tumulos ostendit avorum.
 Clara sit ut Sparte, magnæque in honore Mycenæ,
 Nec non Cecropiæ, nec non Amphionis arces:
 Pile solum Sparte, Pelopeïadesque Mycenæ,

I

Oedi-

Oedipodioniae quin nil nisi nomina *Thebae*,
 Nil *Pandioniae* restare querentur *Athenae*.

Quid, quaeso, jam non elegans, & verum, simulque Ovidium decens ac Pythagorae convenientissimum est? Omnia haec ultima à verbis duobus *restare querentur* dependent, ut manifestum est. Atque ita à Nasone verè scriptum fuisse credimus, cum omnia tam apte succedant, quod ita casu contigisse, quis tam ferreus est, ut dicere audeat? Vaticinatur verò hic Pythagoras, ut mox de Romae imperio ac futura magnitudine similiter. Et omnino haec vicissitudo exprimenda erat, ut paulo ante de Troja. Haec enim tota erat Pythagorae intentio, hic orationis scopus. Nunc simul etiam Mycenis epitheton à Pelopidis additur, ut Thebis & Athenis mox à suo rege vel conditore. *Sparte & Mycenae* etiam alibi junguntur, ut *Fast. Lib. VI. §. 47. Metam. Lib. VI. §. 414.* ubi *Thebis* dicuntur vicinae, & haec verba notanda: *Argosque & Sparte, Pelopeïadesque Mycenae.* Vide nunc porro literarum omnium similitudinem & vestigia verae lectionis etiam in corruptis. Ceterum ut pro *quavis* Ovidio usitatum est, sicut etiam aliis optimis scriptoribus. *In honore esse* ut *Metam. X. §. 170. nec citharae, nec sunt in honore sagittae.* E compendiosa scriptura *qionore* illud *viguer* fluxit. Et sic in ceteris. Et quam pulchrè jam τὸ *in honore* opponitur mox τὸ *Vile!* Omnia haec sunt indicia veritatis. Ex innumeris aliis tam tetrè corruptis tantum adhuc unum adjiciam locum, mire vexatum, cum negare non possent, ipsum revera per se genuinum esse, etsi corruptissimum, & se in vanum laborare satis sentirent viri docti. Locus is est apud eundem OVIDIUM *Trist. Libr. II. §. 565.* ubi cultissimus Poëta sic de scribit:

Candidus à salibus suffusus felle refugi:

Nulla venenato litera mixta joco est.

Inter tot populi, tot scripti millia nostri,

Quem mea Calliope laeserit, unus ego.

Non

*Non igitur nostris ullum gaudere Quiritem
Auguror, at multos indoluisse malis.*

Verſum tertium eſſe mendofum, omnique commodo nexu & conſtructione carere, præterea barbarum ac illatinum cenſeri debere, balbuties ipſa oftendit. Tanaquil Faber legebat *tot ſcriptis, millia, noſtris*, ut cohæreret *tot populi millia*, nec *millia ſcripti* pro *ſcriptorum* inſolenter & infulſe diceretur. Idem volebat Nic. Heinfius, niſi quod etiam initio corrigeret *Inter enim populi*. Sed quis ſibi vel cogitando fingere poteſt, Ovidium ita turbaffe verba & eorum nexum contra totam indolem ſuam? Burmannus etiam hariolabatur *ſtudii tot millia noſtri*, adhuc plura corrupens, & ſtylum nil reddens meliorem. Corruptio ſagacius detegenda eſt, ut ſana linquantur intacta, & vulnera vera rollantur. Vox *noſtri* mox iterum recurrens hic ſimul vitioſa eſt. Millia vero verſuum ſuorum vel potius literarum, (præceſſit enim *nulla litera*) non populi millia, hic intellexit ſine dubio Naſo, quod etiam Georg. Merula propè ſenſit, etſi ipſe ſimiliter in luto hæſerit. Locus in Ibide *ſ. 3.* huic ſimillimus probe notandus eſt: *Nullaque, quæ poſſit, tot ſcriptis millibus, exſtat Litera Naſonis ſanguinolenta legi. Nec quemquam noſtri niſi nos læſere libelli. &c.* Sine dubio pari modo etiam hic locutus eſt Poëta. Nota porro, in MSS. etiam fuiſſe *Inter tot populos*. Fruſtra quidem. Sed illud quoque indicat, hic aliud quiddam latere, ut etiam in pronomine *noſtri* in fine verſus. Hoc cum ignoraretur, hinc vane ſudatum eſt, nec locus ſanari potuit hætenus. En tibi veram ſcripturam Ovidii facillimo ejus ingenio congruam. Emenda me fidejuſſore ſic iterum capitaliter:

*Candidus à ſalibus ſuffuſis felle refugi:
Nulla venenato litera mixta joco eſt;
Inque tuo populo, tot ſcriptis millibus olim,
Quem mea Calliope læſerit, unus ego.*

*Non igitur nostris ullum gaudere Quiritem
Auguror, at multos indoluisse malis.*

Quid jam clarius, tersius, magisque Ovidianum optari potest? Allocutus erat, ut ibi videre potes, Cæsarem, & adhuc alloquitur. Hinc dicit *tuo populo*. Sic eadem cum reverentia de se ibid. *Ÿ. 204. Neve tuus possim civis ab hoste capi*. Trist. Lib. IV. El. II. *Ÿ. 48. populi rite per ora tui*. Et sic alibi sæpius. Etiam *scripta πλανθουρικῶς* de suis sæpe dicit. Trist. Lib. V. Eleg. I. *Ÿ. 67. ulli nec scripta fuerunt Nostra nisi auctori perniciofa suo*. Et sic hoc eodem Lib. II. *Ÿ. 278.* ubi vide. Sed hic, ut diximus, multa literarum millia scripta designat. Satis apparet, ex *millibus olim primo millian ostri*, & sic paulatim *millia nostri* in vitiosis libris scriptum corruptumque fuisse. Hinc illa labe tam pertinax inhæsit, primum à vitiose scribentibus orta, deinde ab ineptis interpolatoribus aliisque mangonibus firmata auctaque, ipsa scilicet corruptione in ordinem aliquem redacta, quæ res maximam librorum cladem & calamitatem peperit. Incrustabant enim vitia, non funditus emendabant homines male seduli. Et nondum sæpe desit hæc credula dicam? an audax simplicitas hominum sibi etiam de aliis judicandi potestatem arrogantium. O interioris artis incitia! Sic etiam Sulpicia, Poëtria illa doctissima tempore Domitiani, *quot millia* de suis versibus vel poëmatis dixit in initio *Satyra de Corrupto statu Republicæ*. Sed quia is quoque locus plane desperatum ulcus habet, heic coronidis loco idem emendetur. Locus ita se habet nunc in omnibus Editionibus *Ÿ. 7.*

*Cetera quin etiam, quot denique millia lusi,
Primaque Romanas docui contendere Grajis,
Et salibus variare novis, constanter omitto.
Teque, quibus, princeps & facundissima, calles,*

Adgre-

Adgredior; precibus descende clientis, & audi.
Dic mihi, Calliope, quidnam pater ille deorum
Cogitat? an terras, & patria secula mutat?

In quarto citati loci versu esse ulcera quaedam adeo manifestum est, ut dubitari nequeat. Quid enim est *quibus calles?* quorsum *ad quibus* pertinet? Mirè se viri docti torserunt, ut loco medicinam facerent, sed successu plane nullo. Ianus Douza divinabat *Teque tuosque, præs queis facundissima, colles Aggredior*, non solum audacter, sed etiam præter rem. Non enim colles, sed solam hic Calliopem invocat, ut verbum *descende* ostendit. Anonymus quidam Douzæ refragatus *chuis*, id est *chuis*, ut ait, hario-latur pro *calles*, quasi Actium Pacuviumve in manu haberet. Scioppius *quibus princeps es facundissima collis*, conjicit ineptè; cum *ad quibus* nihil habeat, quo referatur. Et quis ille *collis* sine nomine? cur non potius montem Heliconem, Parnassum, Pindumve nominasset? Nic. Hein-fius tamen pene similiter tentabat *Teque tui princeps & facundissima collis*. Cl. Burmannus hæc omnia dura & coacta merito vocat. Sed quod existimat, *ad calles* posse defendi, nova distinctione adhibita, provocans ad Thom. Munckerum idem sentientem, Barthiumque sic citantem, errat vehementer, ut mox apparebit lectione genuina restituta. Ipse etiam sibi diffusus mox *polles* divinatur. Tu vero, lector benevole, missis his æstibus secure emenda nobiscum & lege ita:

Cetera quin etiam, quot denique millia hui,
Primaque Romanas docui contendere Græjis,
Et salibus variare novis, constanter omitto.
Teque, quia es princeps & facundissima cælo,
Adgredior; precibus descende clientis, & audi.

*Dic mihi, Calliope, quidnam pater ille deorum
Cogitat? an terras, & patria sæcula mutat?*

Sic, inquam, non aliter scripsit Sulpicia sensu & nexu perspicuo. Teque, ait, aggredior, o Calliope, quia es princeps & facundissima cælo; age illo descende, idque precibus meis, tuæ scilicet clientis, & audi &c. Et ne quisquam Cynicus jactet, nos nimis arroganter talia affirmare solitos (quasi arrogantia esset, tot malis omnia veterum monumenta adhuc inundantibus serio & fidenter, cum possis, occurrere) ecce quæ Sulpicia imitata fuerit, cum hæc scriberet, quæque ante oculos habuerit. Manifeste respexit locum Horatii Libr. III. Od. 4. initio: *DESCENDE COELO & DIC* age tibia *REGINA* longum *CALLIOPE* melos. Videsne jam, ita scripsisse Sulpiciam? Et certe è cælo, non è colle aliquo, quid Jupiter cogitaret, nunciare debebat Calliope; inde descendendum. Eundem locum Horatii respexit Statius, cum Sylv. Libr. III. Carm. I. v. 50. scriberet: *Sed quænam subiti veneranda exordia templi, Dic age Calliope. socius tibi grande sonabit Alcides;* nam etiam ultima ad ejusdem imitationem more solito posuit. Ac ne dubites, Sulpiciam loca Horatiana cupide imitari; sic mox ibid. v. 16. dum scribit, *Non aliter, primo quam cum sur-reximus ævo &c.* respexit & imitata est illa Horatii Lib. I. Sat. 3. v. 100. *Quum propefferunt primis animalia terris, Mutum & turpe pecus.* Sic cum eadem Sulpicia v. 35. loco etsi nunc corrupto Domitiani sævitiam & luxuriam describere tentaret, Horatium iterum imitari voluit. Ita enim legitur ibi:

*Nunc igitur qui res Romanas imperat inter,
Non trabe, sed tergo prolapsus, & ingluvie albus,
Et studia, & sapiens hominum nomenque genusque,
Omnia abire foras, atque Urbe excedere jussit.*

Nihil

Nihil erat pulchrius dictum ad Domitiani tyranni imaginem exprimendam. Verba *ingluvie albus* elegantissima sunt. Imitatur hæc Horatii Lib. II. Sat. 2. *pinguem vitium albumque neque ostrea, Nec scarus, aut poterit peregrina juvare lagois.* Eadem imitatus est Persius Sat. III. V. 98. *Turgidus hic epulis atque albo ventre lavatur.* Sed locus Sulpiciæ adhuc fæde corruptus est. Barbarum plane atque illatinum est *res Romanas imperat*, vel *imperat inter res Romanas.* Alluditur ad fabulam Æsopicam de trabe vel tiggillo primùm ranis à Jove pro Rege dato, quo spreto deinceps alius rex Serpens seu Hydrus fuit missus, ad quem voracem miserorum subditorum sive ranarum tyrannum pertinent verba *tergo prolapsus* & *ingluvie albus*; & huic similem esse Domitianum indicat, non quasi Domitianus ipse revera trabs vel hydrus fuisset. Ridicule! *τὸ inter* maxime corruptum infecit etiam proximum verbum. Omnino sic emendandum est unice:

*Nunc igitur qui res Romanas temperat, ut rex
Non trabe, sed tergo prolapsus, & ingluvie albus,
Et studia, & sapiens hominum nomenque genusque,
Omnia abire foras, atque Urbe excedere jussit.*

Facilis erat corruptio verbi genuini *temperat* in ineptum illud *imperat*, vel *inferat*, ut in antiqua editione quadam mea exhibetur. Hanc verissimam esse scripturam Sulpiciæ facile Douza credidisset ac certus fuisset. Sed quia ulcus præcipuum in *τὸ inter* latens, pro quo *ut rex* omnino emendandum est, idque capitaliter & tamen prorsus exigua paucorum apicum mutatione, ignorabat Vir nobilissimus, ideo ex luto isto se expedire nequii. Nolo hic exhibere ridiculas ac pene spurcas ob verbum *prolapsus* doctorum quorundam interpretationes & æstus. Hi fructus sunt mendarum. Verbum *prolapsus* pertinet ad hydrum, regem ranis desuper loco trabis missum, non ad Domitianum.

tiantum. Rex ranarum nempe non sub trabis, sed sub hydri figura in lacum tergo prolapsi & ingluvie albi ac voracitate turgidi constitutus est. Ei similis fuisse Domitianus hic dicitur. Quid clarius & pulcrius fingi potest? Quod vero *albus* eleganter dicatur turgidus cum pallore, docet vel unicus Horatii locus Lib. II. Od. 2. *aquosus albo corpore languor*, de hydrope; quem non modò Serenus Samonicus cap. 27. imitatur similiter de eo loquens, dum ait *albertia membra*, & mox *languoris aquosi*, sed etiam Prudentius quater, nempe Hymn. VIII. Cathem. *ŷ. 62. aquosus humor in venis*. Peristeph. Hymn. I. *ŷ. 112. alba morbis corpora*. Hymn. III. *ŷ. 239. Hydrops aquosus lucido Tendit veneno intrinsecus*; & denique in Psychomach. *ŷ. 244. sensu nonnihil alio, albo jejunia vultu. Tò temperat* similiter more Horatii positum, qui Lib. I. Od. 12. canit *Qui mare & terras variisque mundum Temperat Horis*. Sic enim & illic majore litera initiali *Horis*, non *boris*, est scribendum. Intelligit enim quatuor anni partes, tam pulchrè initio Libr. II. Metam. ab Ovidio descriptas, non viginti quatuor partes diei civilis, ut inepte vulgo explicatur. Dicit fere idem Poëta, quod verus summusque Deus Noacho Genes. cap. VIII. vers. 22. seu ultimo promisit. Ceterum vide, quam proclivis librariorum fuerit lapsus, ut ex vocalis istis coalescentibus *utrex* corrumperent *inter*. Quanta autem nonnunquam sit venustas talium monosyllaborum in fine versus positorum, prolixè & exemplis & emendationibus in *Præmetio* nostro *Crucium Criticarum* cap. VIII. pag. 107, 108. &c. ante aliquot annos docuimus. Sed desinamus, ne nimis nunc in altum abrepti portus oblivisci videamur. Restat enim integer Oceanus, non infeliciter, ut spero, jam dudum enavigatus.

T A N T U M.

ELE.



E L E G I A

Pridie Exsequiarum ad convocandam Con-
cionem Academiae valvis Loco Program-
matis affixa.

RECTOR ET SENATUS ACADEMICUS

L. B. S.



*O*mnia quæ tantis meditamur gaudia
curis,
Tam rerum velox orbis in orbe rotat?
Discite, mortales, parce gaudere, monemus;
Et parce querula voce dolere vices.
Sæpe nimis furva circum caligine fusi
Casibus incertis credula turba sumus.

K

Blan-

*Blanda simul zephyris tumefecit vela secundis,
 Leniter & nostram promovet aura ratem,
 Grandia concipimus, veluti latura perenni
 Lætitiâ nobis prosperitate diu.*

*Mox ubi densetur, cæpitque nigrescere cælum,
 Spes omnis, robur mentis & omne cadit.*

*Siccine tam longis hebetes profecimus annis,
 Totius & mundi conditione nihil?*

*Quos meliora dies potuisset quælibet olim
 Reddere prudentes, quælibet hora docens;*

*Ut neque, si facilis Sors rideat ore sereno,
 Infatuet nimius pectora nostra tumor:*

*Nec, Nemesis rigido si terreat horrida vultu,
 Debilitet nimius pectora nostra timor.*

*Summa cadunt subito; lapsuque resurgere possunt
 Infima. perpetuas cernimus esse vices.*

*Visa diu felix Augusti Cæsaris alta
 Cladibus afflicta est quotque quibusque
 domus!*

*Marcellus cecidit, pulchri cecidere nepotes,
 Et subita celebres occubuere nece.*

Ille

*Ille potens Urbis flevit moderator & Orbis
 Tot sibi carorum tristia fata Senex.
 Postremo, triplicis qui rexerat orbis habenas,
 Accessit simili iussus obire dolo.
 Ipse pater refluxo Tiberinus inhorruit amne,
 Et sparsit laceras uda per ora comas.
 Credibile est etiam, septem tot hiantia montes
 Vulnera ferali clam gemuisse sono.
 At tu mirari tantas, Tiberine, reducto
 Desine turbati gurgitis amne vices.
 Desine res alto lugere cacumine lapsas,
 Ne casus veteres esse reare novos.
 Nosti etenim, nosti, diuturni temporis usu,
 Et memor es senii pro ratione tui,
 Scipiadae quantas, Martis duo fulmina, quon-
 dam
 Mutata tulerint conditione vices;
 Afra quibus tellus, Asiaeque patentia victis
 Contulerant populis regna perenne decus:
 Quae Syllis, Mariisque tuis, quae millibus olim
 Contigerint multis Ausonis orbe satis.*

K 2

Quam

*Quam modo floruerint titulis opibusque beati,
 Ducentes sudos & sine nube dies :
 Arenti penitus sortis modo flore faventis
 Diversi fuerint dissimilesque sibi.*

*Nec quæ strata dolent, semper dolitura pu-
 tandum ;*

*Nec male si nunc est, sic quoque semper erit.
 Tempora Sithonias hiemes æstiva sequuntur.
 Nube redit pulsa sæpe serena dies.*

*Damna breves subeunt lunæ, reparantque vi-
 cissim.*

*Labitur arboribus, lapsaque forma redit.
 Sic age lætemur tristes quasi forte futuri,
 Fortunæ dubia res agitante rota.*

*Sic quoque tristemur, ne spem simul auferat
 omnem*

*Mente nimis fracta sollicitudo pavens.
 At nos sæpe modo miseri peccamus utroque,
 Quos sua caligo pernicioosa premit.
 Dum modo vana fides, modo desperatio vecors
 Instabiles animos insipienter agit.*

Et

*Et quod tale potest, quo dignos esse negemus,
Mittere supremi Numinis ira malum?
Mente parum grata toties qui Vindicis ipsam
In fera cessantem cogimus arma manum.
Aut quod committi facinus potuisse putemus
Ut reprimi nequeat dextra severa Dei?
Dextra Dei vibrans nocuo letalia jactu
Fulmina, degeneres admonitura sui:
Compositis eadem decumani fluctibus æstus
Factatæ rursus sæpe benigna rati.
Sensimus hanc etiam repetito vulnere nobis,
Et cunctis, Musas qui coluere, gravem.
Spissa globo tristi nubes coëunte per auras
Visa fuit nondum detonuisse satis?
Qua levitate Tuas, Pater o, commovimus iras?
Crimina tam sævam quæ meruere manum?
Quid loquimur? cur non potius meruisse fa-
temur?
Forſitan & faſſis lenior hora venit.
Ecce brevi dirum geminatur tempore vulnus.
Altera ſurripitur jam tibi gemma, Themis,*

VIR EXCELLENTISSIMUS,
CONSULTISSIMUS ET CELEBERRIMUS

DN. HENRICUS
THEODORUS

A. A. F.

PAGENSTECHER,

JURIS UTRIUSQUE DOCTOR, ET EJUSDEM
IN ACADEMIA HAC REGIA DUISBURGENSI
PROFESSOR ORDINARIUS, AC
SENIOR;

*Hunc tu, Diva, tuis poteris inscribere fastis :
Hic tibi sacrata gente creatus erat.*

*Hujus & ipsa sagax monitrix intexere nomen
Fure suo poterat sancta Minerva peplo.*

*Abstulit ante diem Lachesis, quem torva vi-
debat*

*Quamlibet haud juvenem, non tamen esse
senem.*

*Abstulit hunc pulchris conatibus obvia semper,
Et secuit mediæ pendula fila coli.*

In-

*Invida, quid gaudes? quid inani more trium-
phas,*

*Et tibi de de strato, Parca, tropæa pa-
ras?*

*Non truculenta nimis, credas licet, abstulit
illum*

Dextera, non falcis lex violenta tuæ.

*Vivit in orbe recens, vivetque perennia sem-
per*

Tempora, nec Pylio qualia visa seni.

Gratia Dīs superis! in doctos dextera factus,

In merita & famam nil tua juris habet.

*Nos quoque, quantumvis mortales simus &
ipsi,*

Cum truce certamen Morte parare decet.

*Vocibus & Scriptis tibi jus minuemus, &
omni*

Lædendi vires eripiemus ope.

Hoc celebrata VIRI Virtus, Probitasque,

Fidesque,

Hoc animi dotes promeruere pii;

Qui-

*Quique simul propriis patriisque perambulat
orbem*

Laudibus, ingenii factibus auctus Honos.

ORATIONEM FUNEBREM

CRASTINO DIE XII. JUNII ANNI HUIUS
c1o 1000 LII.

POST FINITAS RITE EXSEQUIAS
IN ACROATERIO MAJORE

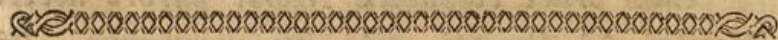
EX

AMPLISSIMI SENATUS ACADEMICI
DECRETO

HABEBIT

JOANNES HILDEBRANDUS
WITHOF,

HISTORIARUM, ELOQUENTIÆ, ET GRÆCÆ
LINGUÆ PROFESSOR ORDINARIUS.



DUISBURGI AD RHENUM,

Typis JOAN. SEB. STRAUBII, Academ. Typogr.



Als Der
Wolgebohrne, Hochgelahrte und Weitberühmte
H e r r
Herr Henrich Theodor
Bagenstecher
Beider Rechten Doktor und Professor Or-
dinarius in Duisburg

am 8. Jun. 1752.

sanft und seelig verschieden
und

am 12. desselben Monats

in der Salvators Kirche beigesezt ward

bezeugten hiemit

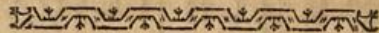
Der beiden Rechten sämtliche Beflissene
ihre rechtschaffene Betrübnis.





Faisons au moins l'aveu de notre infirmité
A quoi bon, quand la fièvre en nos artères brule,
Faire de notre mal un secret ridicule?

Boileau.



Wir nicht? betrübt, gebeugt, verlassen scheinen?
Wir sollten nicht dem Harm zur Seite gehn?
O, mögten dan die stummen Gräber weinen,
Und hinter uns der Schimpf zur Rache stehn!
Wir schämen uns, wir schämen uns der Tränen,
Der Wehmuth nicht, die wahrer Ruhm erwirbt:
Und fangen an zum Gram uns zu gewöhnen:
Ein Lehrer starb: und nun? = = ein Lehrer stirbt.

Melpomene! du lehrest uns die Weise,
Wie man so treu, als schön und edel weint,
Daß die Geduld selbst unser Klaglied preise,
Wan Wehmuth blas, doch nicht unmenschlich scheint.
Kein Weiser kam, er soll kein Felse werden:
Matt schämt er sich, doch nicht ein Mensch zu seyn:
Er fühlt die Pein tyrannischer Beschwerden,
Doch Ordnung stimmt in seine Klagen ein.

Wir

Wir sind zu schwach von Seinem Ruhm zu singen;
 Doch nicht zu schwach bei Seinem Sarg zu gehn,
 Und bleich und stumm die Hände roud zu ringen,
 Und Ihm, wie der dort Mentorn, nachzusehn.
 Kom dunge sich bei seinen werten Leichen
 Ein weibisches, ein künstliches Geheul:
 Wer aber darf Natur und Kunst vergleichen?
 Für unsre Pflicht sind uns nur Tränen feil.

Raum ist der Staub von den zerrissnen Wangen,
 Der Todesstaub erst neulich abgewischt,
 Den unser Ach wehmüthig aufgefangen
 Und in das Naß der Zähren eingemischt.
 Wir fangen an, die Lindrung nur zu hoffen;
 Durch Leid wird Glück, und Glück durch Leid verkehrt:
 Die Hoffnung schwindt; von neuem dumms getroffen
 Findt unser Herz nichts gut, nichts hoffenswert.

Ach! Wehmuth, ach! wie trübst du die Gedanken,
 Wan Traurigkeit des Urtheits Führer wird!
 Der Starke selbst fängt taumelnd an zu wanken,
 Wan er bei dir in düstern Lauben irrt.
 Verzweiflung nur, nichts hoffenswert zu finden,
 Schickt sich fürwahr für edles Beileid nicht.
 Dieß soll den Muth noch aus dem Staube winden,
 Der auch noch Kraft von wellen Aesten bricht.

Der Kummer füllt uns freilich wol den Becher;
 Doch Zucker sinckt und folgt dem Bermuth nach.
 Dich raubt er uns, verklärter Pagenstecher,
 Uns drohte längst dieß kommend Ungemach.
 Zum mindesten ist die Furcht nicht zu bestreiten,
 Wan unvorsahn ein schneller Donner Fracht.
 Viel stärker trifft ein Unfall, der von weiten
 Durch Wunden sich den Weg zu Wunden macht.

Noch lassen wir den späten Enkeln lesen,
 Nicht ohne Lust, und Lust vertilgt die Noth,
 Daß Du für uns ein Ulpian gewesen:
 So martert uns, so tröstet uns Dein Tod.
 So dringt der Muth in unsre bittere Zähren,
 Der gute Muth mit stillen Güssen ein.
 Dein Ruhm wird Dich auch in dem Tod verklären,
 Und uns ein Born des sichern Trostes seyn.

Das Lehrende, das Deine Schriften hegen,
 Die Anmuth würzt und Wissenschaft erfüllt,
 Soll uns den Harn der künftigen Tage legen,
 Der wol noch oft aus frischen Narben quillt.
 So wenig wir den Glanz zu dulden taugen,
 Der ewig nun, auf ewig Dich umgiebt,
 Noch folgen Dir die sehnsuchtvollen Augen:
 Sie lieben Dich, sie haben Dich geliebt.





l den Becher;
 muth nach.
 stecher,
 ach.
 reiten,
 cht.
 weiten
 den macht.

lesen,
 e Noth,
 Tod.
 ähren,
 od verklären,
 eyn.

sten hegen,
 füllt,
 legen,
 willt.
 gen,
 gen:
 t.